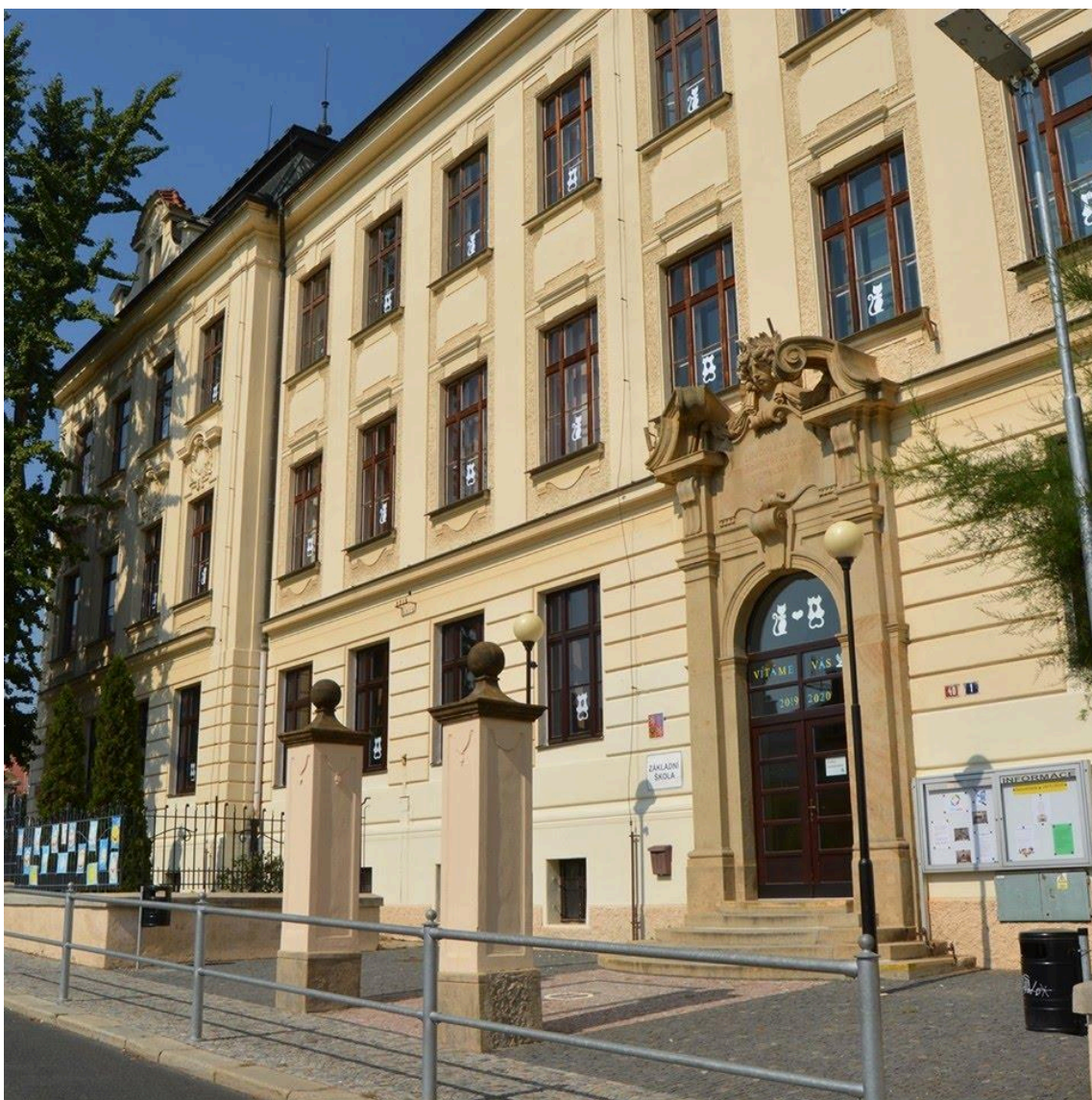

Základní škola Kutná Hora, Kamenná stezka 40

PREVENTIVNÍ PROGRAM ŠKOLY 2024/2025

Obsah

Úvod	3
1. Základní charakteristika školy a aktuální stav	4
2. Konzultační hodiny	4
3. Garant programu a spolupracovníci	5
4. Cíle prevence na škole	5
5. Prevence – obsah a aktivity	6
5.1. Aktivity pro žáky	6
5.2. Aktivity pro rodiče	8
6. Přehled témat souvisejících s MPP v rámci jednotlivých předmětů	9
8. Časový harmonogram	19
9. Podklady v legislativě	20
10. Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi	20
11. Propagace PP	21
12. Vyhodnocení PP ve školním roce 2022/2023	21
13. Školní poradenské pracoviště	22
13. Školní program proti šikanování	23
13. 1. Program proti šikaně	23
14. 2. Program proti kyberšikaně	29
13.3. Schránka důvěry	33
15. Krizový plán	39
Příloha 1	44
Metody řešení šikanování	44
Příloha 2	47
Jak řešit případy s užíváním návykových látek ve škole	47
Příloha 3	55
Jak řešit případy související s krádežemi a vandalismem v prostředí škol	55
Příloha 4	57
Doporučení na doplnění školního řádu v oblasti prevence užívání návykových látek	57
Příloha 5	58
Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence sociálně patologických jevů	58
Příloha 6	61
Dostupná literatura k problematice:	61
Příloha 7	64
Adresář organizací	64
Příloha 8	67
Přímé a nepřímé varovné signály šikanování	67
Příloha 9	69
Rozdíly mezi šikanováním a šikádlením (Kolář, 2011)	69
ŠKÁDLENÍ	69
PŘÍLOHA 10	70
Základní formy šikany (Kolář, 2011)	70
Příloha 11	71
Záznam o pohovoru o neomluvené nepřítomnosti žáka	71
Příloha 12	72
Zápis z výchovné komise	72
k řešení neomluvené nepřítomnosti žáka	72
Příloha 13	73
Doporučený vzor oznámení o zanedbání školní docházky	73

Úvod

Základním principem primární prevence rizikového chování u Žáků je výchova k předcházení a minimalizaci rizikových projevů chování, ke zdravému Životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování a rozvoji psychosociálních dovedností a zvládání zátěžových situací osobnosti. Jedná se o oblast zabývající se prevencí v oblastech uvedených s cílem zabránit výskytu rizikového chování v daných oblastech, nebo co nejvíce omezit škody působené jejich výskytem mezi žáky.

Minimální preventivní program školy je zpracován na základě Metodického pokynu k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (MŠMT ČR č. j.: 21291/2010-28), který do prevence rizikového chování zařazuje předcházení zejména následujícím rizikovým jevům: agrese, záškoláctví, šikana, kyberšikana, násilí, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie, vandalismus, závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling, rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, spektrum poruch příjmu potravy, negativní působení sekt a sexuální rizikové chování.

1. Základní charakteristika školy a aktuální stav

Název školy:	Základní škola Kutná Hora, Kamenná stezka 40
Sídlo:	284 01 Kutná Hora, Kamenná stezka 40
Právní forma:	příspěvková organizace od 1. 1. 2001
IČO:	70877564
Datum zařazení do sítě:	od 1.1.2001 na základě rozhodnutí ŠÚ Kutná Hora č.j. 141/2000 ze dne 24.11.2000
IZO všech součástí školy:	102 226 440
Zřizovatel školy:	Město Kutná Hora
	Právní forma: obec
	IČO: 00236195
	Adresa: Havlíčkovu nám. 552/1, 28424 Kutná Hora
Ředitel školy:	Mgr. Andrea Melechová Ruthová
Typ školy:	Úplná základní škola
	Počet tříd: 15, I. stupeň – 10 tříd, II. stupeň - 5 tříd
	Počet žáků: 281 žáků
	Počet učitelů: 24 + 17 asistentek pedagoga + 2 ukrajinské asistentky + 6 vychovatelů

2. Konzultační hodiny

Mgr. Andrea Melechová Ruthová (ředitelna)

- ředitelka
- po dohodě, tel.: 736 752 225, email: andrea.melechova@zskamenka.cz

Mgr. Libuše Štická (ředitelna)

- zástupkyně ředitelky, výchovná poradkyně
- dle telefonické domluvy: 607 595 696
- email: libuse.sticka@zskamenka.cz

Mgr. Barbora Vašková

- speciální pedagog

- email: barbora.vaskova@zskamenka.cz
- konzultační hodiny dle telefonické domluvy: 737 558 677

Mgr. Helena Hošková

- Školní psycholog
- Konzultační hodiny každý čtvrtek po domluvě: 737 892 850
- email: helena.hoskova@zskamenka.cz

Mgr. Simona Soukupová

- Školní metodik prevence
- email: simona.soukupova@zskamenka.cz
- konzultační hodiny po předchozí domluvě , 737 576 436

3. Garant programu a spolupracovníci

- za koordinaci preventivních aktivit zodpovídá Školní metodik prevence rizikového chování
Mgr. Simona Soukupová (ŠMP)
- ŠMP spolupracuje se ŠPP, s ostatními pedagogickými pracovníky školy, s odborníky a institucemi zabývajícími se problematikou rizikového chování žáků

4. Cíle prevence na škole

Základním cílem prevence rizikového chování na ZŠ Kutná Hora, Kamenná stezka 40 je:

- výchova žáků ke zdravému životnímu stylu s cílem zabránit výskytu rizikového chování v daných oblastech
- sociální a osobnostní rozvoj žáků i rozvoj jejich komunikačních dovedností
- osvojením umožnit žákům sebepoznání, posílení pozitivních vlastností a sebevědomí, poznání druhých a respektování individuality svých vrstevníků
- vést žáky k odpovědnosti za vlastní chování a způsob života v míře, která je přiměřená jejich věku, zvyšováním odolnosti vůči sociálně nežádoucím jevům zajistit podnětné sociální klima ve škole, prostředí vzájemné komunikace mezi žáky a učiteli, předcházení vzniku jakékoliv formy rizikového chování
- nabídnout žákům seberealizaci ve volnočasových aktivitách školy a vést žáky ke zdravému životnímu stylu, formování a upevňování odpovědného postoje žáků za své zdraví

Předcházení rizikovému chování na škole slouží začlenění PP do školního vzdělávacího programu školy, zapracováním do školního řádu a vnitřního řádu a řešením aktuálních problémů souvisejících

s výskytem rizikového chování ve škole. PP je založen na podpoře vlastní aktivity žáků, pestrosti forem preventivní práce, zapojení celého pedagogického sboru školy a spolupráci se zákonnými zástupci žáků školy. Velmi důležitou oblastí je podpora smysluplného využívání volného času.

- zlepšit znalosti žáků v oblasti rizikového chování, posilovat jejich správné hodnoty a postoje
- zvyšovat sociální kompetence žáků, rozvíjet dovednosti zakotvené v ŠVP
- realizovat aktivity preventivního programu v rámci školních i volnočasových aktivit
- pravidelně navštěvovat a vyhledávat tematická divadelní a filmová představení, přednášky a besedy s odborníky, nabízet četbu knih a časopisů s danou tematikou
- nabídnout rodičům didaktické materiály a poradenskou činnost
- vytvořit funkční preventivní program školy
- získávat podporu a pochopení všech pedagogických pracovníků školy v otázce nutnosti prevence a její realizace
- zlepšovat komunikační a asertivní dovednosti, zlepšovat sebeovládání a nenásilné zvládání konfliktů
- zajistit žákům příjemné a podnětné prostředí, aby do školy chodili „rádi“
- zapojit organizace do preventivního programu školy
- usilovat nadále o dobré vztahy mezi školou a rodinou
- podporovat průběžné vzdělávání všech pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování
- snížit počet rizikového chování u žáků školy (záškoláctví, potírání projevů šikany, kyberšikany, nadřazenosti atd.)
- vytvořit právní vědomí, mravní a morální hodnoty, společenské normy
- udržet příznivé sociální klima – pocit důvěry, atmosféru pohody a klidu

5. Prevence – obsah a aktivity

5.1. Aktivity pro žáky

- výukový program Začít spolu, prvky tohoto programu
- aktivity v souvislosti NF Eduzměna (řešíme společnou výzvu, Abeceda peněz)
- pravidelná celoškolní shromáždění v aule školy, tzv. assembly (cca 4x za rok)
- práce v Žákovské školní radě, podílení se na chodu školy, spoluzodpovědnost za dění ve škole;
 - organizace projektu „Školní péběčko“ a účast „Městské péběčko“
 - e-shop se školním oblečením

- přednášky a besedy (v rámci PP, školy, spolupráce s PPP, se společnostmi ACET, ÚP, TDZ a dalšími organizacemi)
- primární prevence – práce s třídním kolektivem, práce s pravidly (p. Převrátíl, ŠMP, ŠPP);
- výukové bloky – zaměřené na prevenci rizikového chování nebo týkající se zdravého způsobu života (realizace ŠMP, učitelé O, VO, VZ a odborných předmětů)
- zavedení předmětu „Osobnostní výchova“ na I. stupni i na II. stupni
- volnočasové aktivity – sportovní, kulturní mimo vyučování
- sportovní akce – lyžařské kurzy, turistické kurzy
- poradenská činnost – VP, ŠMP, ŠSP, ŘŠ, ŠP
- kulturní akce – na výstavy, návštěvy kina a divadla, exkurze
- environmentální projekty (Den Země, sběr tříděných surovin, spolupráce s Pod Horami a Recyklohraní)
- zapojení žáků do celostátních projektů – peněžní sbírky (Srdíčkový den, Den proti rakovině),
- podpora komunity – spolupráce s MŠ, Domem s pečovatelskou službou KH, DDM, osadními výbory
- aktivity v rámci ŠD (zejména pro 1. stupeň)
- Městské hry olympiády dětí a mládeže (červen, každé dva roky)
- partnerství s jinými školami (např. ZŠ Církvice, Gymnázium Jiřího Ortena, Střední průmyslová škola, SOŠ a SOU Kutná Hora)
- Wellbeing pro ukrajinské žáky (práce s ukrajinskou koordinátorkou-psycholožkou)
- Vrstevnické vyučování a doučování (např. Mr. Teacher)
- Všeobecná primární prevence – Dobronauti: Zpátky v Čase
- Specifická všeobecná primární prevence rizikového chování – Kočičí zahrada

5.1.1. Volnočasové aktivity mimo vyučování

Nabídka kroužků pro školní rok 2024/2025

Den	Čas	Název kroužku	Učebna č.	Jméno vedoucího kroužku	Kroužek poběží od
úterý	14h - 15:30	Příprava na přijímací zkoušky z ČJ a M pro 9. ročník	103	L. Štická, I. Holanová	říjen - duben
	v rámci ŠD	Zpívanky s kytarou		Pavčina Slavíčková	od poloviny září

pondělí	14:30 - 15:30	Šitíčko		Pavčina Slavíčková	od poloviny září
čtvrtek	12,45 - 13,30	Ukulele s trochou muzicírování k tomu		Johana Doubravová	říjen-červen
čtvrtek	15-16/16:30h	Šachy pod vedením TJ Sparta, za poplatek 400Kč/celý rok; zájemci se hlásí přes web DDM: https://www.ddmkh.cz/krouzky/544-sachy-zs-kamenna-stezka	kuchyňka	Jiří Černovský	září - červen
středa		Sportovní kroužek OCR	tělocvična, stadion Olympia	Klečáková Lenka	říjen-červen
čtvrtek	7:00-7:45	Florbalový kroužek- 1-3 třídy	tělocvična	Blahník	říjen-červen
čtvrtek	14:30 - 16h	Dřevařské dílny, za poplatek 400Kč/celý rok; zájemci se hlásí přes web DDM: https://www.ddmkh.cz/krouzky/674-drevarska-dilna-zs-kamenna-stezka	dílna	Leoš Kavan	3.10.2024 - 30.5.2025
čtvrtek	13.30-14.30	házená	Tv	Josef Salák	
čtvrtek	12:45-13:30	Příprava na přijímací zkoušky z ČJ a M pro 5. ročník	313	Křepelková P., Paštěková	říjen-duben

5.2. Aktivity pro rodiče

- rodiče budou seznámeni s PP prostřednictvím třídních učitelů na rodičovských schůzkách
- Dny otevřených dveří
- pravidelná odpolední setkávání s rodiči
- metodická pomoc rodičům, jejichž dítě má problémy s návykovými látkami
- obecné informace o drogách
- informace rodičům i žákům o způsobu řešení přestupků, seznámení se sankcemi za porušení školního řádu
- spolupráce s rodiči, jejichž dítě má nějaký handicap
- informace o různých aktivitách žáků na webových stránkách školy
- Spolupráce s ukrajinskými rodiči (díky ukrajinským asistentkám, koordinátorce)
- Spolupráce se SaS – NZDM
- Spolupráce se CPIC
- Besedy k dané problematice

6. Přehled témat souvisejících s MPP v rámci jednotlivých předmětů

I. stupeň	předmět	téma
	ČJS (Člověk a jeho svět)	Místo kde žijeme – domov, škola, obec (rozlišení možných nebezpečí v okolí), bezpečná cesta do školy Lidé kolem nás – rodina, mezigenerační vztahy, chování lidí, život a funkce rodiny Člověk a jeho zdraví – osobní bezpečí, bezpečné chování v silničním provozu, krizová situace, šikana, první pomoc, linky bezpečí, nebezpečí návykových látek a jejich odmítání, Péče o zdraví, mimořádné události Lidská práva (dětská práva) Zdravý životní styl a správná výživa Hygiena Vztahy k ostatním Léky a zásady jejich užívání Nevhodnost kouření, alkoholu a drog Nebezpečí od cizích lidí
	Český jazyk a literatura	Komunikace – řeč těla, prosba Žádost, odmítnutí Čtení – pohádky a příběhy (mezilidské vztahy)
	Výtvarná výchova a pracovní činnosti	zpracování daných témat různými výtvarnými technikami
	Tělesná výchova	rozvoj tělesné zdatnosti, rozvoj kladného vztahu ke sportu a sportovním hrám, tělesná výchova jako faktor podporující zdraví, v oblasti tělesné, duševní i sociální
	Osobnostní výchova	Osobnostní, sociální a morální rozvoj, občanská společnost a škola, lidské vztahy, multikulturalita, environmentální výchova

II. stupeň

předmět	ročník	Školní výstup	učivo
---------	--------	---------------	-------

Osobnostní výchova	6.ročník	Uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případně neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem Vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesnými, duševním a sociálním zdravím Žák vyloží smysl fungujícího Žákovského parlamentu a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat zdravé školní klima	Umí poskytnout a požádat o pomoc. Důležitost respektu a vzájemného naslouchání. Komunikace, poznávání lidí, mezilidské vztahy. Poznávání lidí a psychohygiena Žákovský parlament
	7.ročník	Žák rozpoznává projevy charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání, přispívá k diskuzi v malé skupině i k debatě celé třídy, efektivně spolupracuje s druhými Žák projevuje odpovědný vztah k sobě samému, dokáže sebepoznání využít pro zdravé sebevědomí, uvědomuje si důležitost sebeovládání pro komunikaci, dokáže zvládat problémové situace, uvažuje v souvislostech o společenských hodnotách a osobních cílech, pracuje vědomě se svými emocemi	Komunikace, kooperace a kompetice Seberegulace a sebeorganizace
	8.ročník	Žák zná význam denního režimu a vyváženost pracovních a odpočinkových aktivit plánuje svůj čas Žák projevuje odpovědný vztah k sobě samému, dokáže sebepoznání využít pro zdravé sebevědomí, uvědomuje si důležitost sebeovládání pro komunikaci, dokáže zvládat problémové situace, uvažuje v souvislostech o společenských hodnotách a osobních cílech, pracuje vědomě se svými emocemi	Zdravý životní styl, Psychohygiena Sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace
	9.ročník	Projevuje odpovědný vztah k pravidlům zdravého životního stylu. Usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví. Poskytne adekvátní 1. pomoc.	Seberegulace a sebeorganizace. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti.

Výchova k občanství	8.ročník	1. Stručně charakterizuje hlavní etapy životního cyklu člověka z hlediska významných vývojových a sociálních událostí /zaměří se především na období puberty a adolescence/. Uvede složky osobnosti, vysvětlí projevy zdravého a nezdravého sebevědomí, popíše chování osob s různým temperamentem, objasní projevy vloh a schopnosti, vliv osobních vzorů, sestaví svůj žebříček hodnot. Uvede příklady osobnostních vlastností, vysvětlí, kdy je třeba mít pevnou vůli, určuje charakterové vlastnosti, navrhuje, jak usměrňovat své chování a jednání, uvede příklady sebeovládání, překonává osobní nedostatky, popíše své životní cíle a plány. 2. Charakterizuje prostředky komunikace, posoudí kladný i záporný vliv masmédií na veřejné mínění a chování lidí – vliv propagandy a reklamy. Rozliší fakta, názory a manipulativní prvky v mediálním sdělení. 3. Vysvětlí pojem národnostní menšina ve vztahu k zemím EU. Seznámí se s kulturou některých národnostních menšin žijících v ČR, přistupuje tolerantně k národnostním menšinám. Objasní, jak nesnášenlivost narušuje mezilidské vztahy, diskutuje o předsudcích a stereotypch, respektuje	1.etapy vývoje člověka,puberta, osobnost, sebepojetí, sebepoznání, osobní hodnoty 2. Sdělovací a komunikační prostředky /média/, hromadné sdělovací prostředky, masová kultura, veřejné mínění, kladný a záporný vliv masmédií 3. Národnostní menšina, rovnost, nerovnost, rasismus, xenofobie, tolerance, problémy lidské nesnášenlivosti, Kultura národnostních menšin žijících v ČR
---------------------	----------	---	---

		kulturní rozmanitost. Popíše projevy netolerance, rasismu, xenofobie a extremismu, objasní důsledky nesnášenlivosti a navrhne, jak jí čelit	
	9.ročník	1. Rozliší úlohu policie, státního zastupitelství a soudů. Rozliší na příkladech přestupek a trestný čin a způsoby jejich projednávání. 2. Uvědomuje si vlastní odpovědnost za své chování. 3. Zamyslí se nad vlastním sebehodnocením a posoudí vliv osobních vlastností pro výběr vhodné střední školy a budoucího povolání. Pracuje na vlastním sebezdokonalování Uvědomuje si své životní plány a cíle, chápe zásadní podíl člověka na jejich realizaci	1. Policie, státní zastupitelství, soud, přestupek trestný čin, protiprávní jednání a jeho řešení, soudní jednání 2. trestní právo, trestné činy nezletilých a mladistvých 3. Sebehodnocení – schopnosti, dovednosti, zájmy, postoje – vliv na výběr budoucí školy a na volbu povolání Životní plány a cíle, perspektivy, adaptace na životní změny, vůle a osobní kázeň při seberozvoji
Výchova ke zdraví	9.ročník	1.Vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí 2. Vysvětlí na příkladech souvislosti mezi fyzickým, duševním a sociálním zdravím, posoudí vztah mezi uspokojováním potřeb člověka a hodnotou zdraví. 3. Chápe význam zdraví pro rozvoj osobnosti. V rámci svých možností pečuje o své zdraví. Zná jméno svého lékaře, zjistí jeho telefonní číslo a ordinační hodiny. Uvede rizika ohrožující zdraví a navrhne způsob prevence. Nepodceňuje význam	1. Tělesná a duševní hygiena, denní režim – zásady osobní, intimní a duševní hygieny, význam pohybu pro zdraví, pohybový režim Prevence kardiovaskulárních a metabolických onemocnění – preventivní léčebná péče 2. Celostní pojetí člověka ve zdraví a nemoci – složky zdraví a jejich interakce, základní lidské potřeby a jejich hierarchie Podpora zdraví a její formy – podpora zdravého životního stylu, programy podpory zdraví

		psychického zdraví, navrhne způsoby chování v krizových situacích. Zhodnotí úroveň svých pohybových schopností, tělesné kondice. 4. V rámci svých možností pečuje o své zdraví, sestaví vlastní denní režim 5. Využívá různé relaxační techniky k překonávání únavy, stresu apod., k zachování zdraví a regeneraci organismu, předvede jednoduchou sestavu cviků na posílení svalů, dýchací a relaxační cvičení. Aplikuje hry na sebezpoznání a využívá je nejen k relaxaci a poznání sebe, ale i druhých. Analyzuje rizika ohrožující zdraví a navrhuje účinná opatření.	3.-4. Tělesná a duševní hygiena Denní režim-zásady osobní, intimní a duševní hygieny, otužování, denní režim, vyváženost pracovních a odpočinkových aktivit, význam pohybu pro zdraví, pohybový režim 5. Sebezpoznání a sebepojetí – vztah k sobě samému, vztah k druhým lidem, zdravé a vyrovnané sebepojetí, utváření vědomí vlastní identity Stres a jeho vztah ke zdraví – kompenzační, relaxační a regenerační techniky k překonávání únavy, stresových reakcí a k posilování duševní odolnosti Psychohygiena v sociální dovednosti
--	--	--	--

		Dodrží hygienu duše i těla jako prevenci onemocnění. Uvědomí si a pojmenuje příčiny civilizačních onemocnění a dokáže navrhnout účinnou prevenci. Zhodnotí význam preventivních prohlídek. 6 . Podporuje pozitivní vztahy – přátelství, láska, partnerství, manželství, rodičovství. Chápe morální normy v oblasti sexuálního chování, respektuje a toleruje odlišnosti druhého pohlaví. Chápe rizika předčasného zahájení pohlavního života a uvědomuje si všechny důsledky. Posoudí vhodné druhy antikoncepce a vysvětlí její význam při plánovaném rodičovství, ochraně zdraví. Posoudí a odmítá sexuální násilí, kuplířství, prostituci, pornografii jako praktiky komerčního sexu. Pochopí bio-psycho-sociální aspekty těhotenství, porodu a péče o dítě 7 . Uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; učí se zvládat krizové situace, vyhledává pomoc pro sebe nebo druhé. Popíše nebezpečí drog. Dává do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka. Vyhledá ve školním řádu části, které zahrnují	pro předcházení a zvládání stresu, hledání pomoci při problémech Mezilidské vztahy, komunikace a kooperace – aktivní naslouchání, dialog, efektivní a asertivní komunikace a kooperace v různých situacích, dopad vlastního jednání a chování 6 . Dospívání, láska, partnerské vztahy, manželství a rodičovství. Sexuální a reprodukční zdraví – zdravá integrace sexuality, zdraví reprodukční soustavy, sexualita jako součást formování osobnosti, zdrženlivost, předčasná sexuální zkušenost, promiskuita, problémy těhotenství a rodičovství mladistvých, poruchy pohlavní identity 7. Auto-destruktivní závislosti, násilí mířené proti sobě samému, rizikové chování (alkohol, aktivní a pasivní kouření, těžké životní situace a jejich zvládání) Skryté formy a stupně individuálního násilí – šikana a jiné projevy násilí
--	--	---	---

		tuto problematiku. Učí se správně se rozhodnout, vyhledá informace na téma „drogy a legislativa“	
Český jazyk a literatura	6.ročník	1. Prezentuje vlastní četbu, vyjádří své pocity a formuluje vlastní názory. 2. Komunikuje pohotově a přiměřeně v běžných situacích. Rozvíjí kultivovaný ústní i písemný projev, užívá jazykové prostředky vhodné pro danou komunikační situaci. Osvojuje si základní normy písemného vyjadřování, zvládá jednoduchou grafickou úpravu textu.	1.Interpretace literárních děl, tvořivé činnosti s literárním textem Četba literárních ukázek z české i světové literatury, seznámení s odlišností kultur 2.Sloh a slohové útvary, vlastní tvořivé psaní „Jak jsem pomohl kamarádovi“ – slohová práce
	7.ročník	1.Prezentuje vlastní četbu, vyjádří své pocity a formuluje vlastní názory. 2.Komunikuje pohotově a přiměřeně v běžných situacích. Rozvíjí kultivovaný ústní i písemný projev, užívá jazykové	1.Interpretace literárních děl, tvořivé činnosti s literárním textem. Příběhy ze života dětí a mládeže Četba literárních ukázek z české i světové literatury, seznámení s odlišností kultur 2.Sloh a slohové útvary, vlastní tvořivé psaní

		prostředky vhodné pro danou komunikační situaci. Osvojuje si základní normy písemného vyjadřování, zvládá jednoduchou grafickou úpravu textu.	Práce s odborným textem s tematikou sociálně patologických jevů - výtah
	8.ročník	1.Prezentuje vlastní četbu, vyjádří své pocity a formuluje vlastní názory. 2.Komunikuje pohotově a přiměřeně v běžných situacích. Rozvíjí kultivovaný ústní i písemný projev, užívá jazykové prostředky vhodné pro danou komunikační situaci. Osvojuje si základní normy písemného vyjadřování, zvládá jednoduchou grafickou úpravu textu.	1.Interpretace literárních děl, tvořivé činnosti s literárním textem Četba literárních ukázek z České i světové literatury, seznámení s odlišností kultur 2.Sloh a slohové útvary, vlastní tvořivé psaní Úvaha – mezilidské vztahy, šikana Výklad – sociálně patologické jevy
Český jazyk	9.ročník	Komunikuje pohotově a přiměřeně v běžných situacích. Rozvíjí kultivovaný ústní i písemný projev, užívá jazykové prostředky vhodné pro danou komunikační situaci.	Úvaha: využití vlastních názorů a postojů, řešení mezilidských vztahů, sociálně patologické jevy.
Dějepis	9.ročník		Světová válka – antisemitismus, rasismus, nacismus, totalita, holocaust 50. léta v ČSR- politické procesy, diskriminace
Přírodopis	6.ročník		Složení atmosféry- ozónová díra = poškození zdraví
	7.ročník		Čistota vod (ryby, obojživelníci)

	8.ročník		Původ a vývoj člověka Zásady první pomoci Návykové látky a jejich škodlivost na jednotlivá ústrojí Nebezpečí pohlavních chorob a AIDS Složky zdravotního stylu
	9.ročník		Ekologické katastrofy Příčiny zhoršování životního prostředí
Chemie	8.ročník		Počítání hmotnostních zlomků, koncentrace roztoků,
	9.ročník		Chemie slouží i ohrožuje (drogy a návykové látky)
Zeměpis	6.ročník		Jak se lidé odlišují
	7.ročník		Rasismus (Amerika - Indiáni) Nárůst obyvatel v asijských zemích
	9.ročník		Globální problémy světa (rasismus, xenofobie, hlad a bída – zamyšlení nad příčinami těchto problémy, návrhy možných řešení očima dětí) Multikulturalita světa – lidské rasy, jejich rozmístění, náboženství – vzájemná rovnost a problémy vyplývající z odlišných znaků
Matematika	7.ročník		Procenta a promile (alkohol) Finanční gramotnost (procenta, půjčky, úvěry)

	8.ročník		Základy statistiky, grafy a diagramy, slovní úlohy na téma: lidská populace, rasy, statistické řešení na téma drogy, vyhodnocování v grafech
Anglický jazyk, Německý jazyk	Všechny ročníky		Reálie anglicky a německy mluvících zemí, vztahy mezi kulturami, zvyky a tradice, multikulturnost, rasismus a xenofobie. Jazyk jako prostředek ke komunikaci a dorozumívání se.

V průběhu školního roku ve všech ročnících

Lze využívat možnosti pro relaxaci žáků a pro jejich spontánní či řízené pohybové aktivity o přestávkách – relaxační místnost, ping pong stůl, terasa, tělocvična, školní dvůr, aula.

Zařazovat při vyučování (zejména 5. a 6. vyuč. hodina) cviky kompenzující jednostranné zatížení.

Posilovat vzájemnou snášenlivost mezi žáky, potlačovat projevy agresivity, rasismu a netolerance, uplatňovat prvky demokracie, vychovávat k Fair play, otevřeně hovořit o nebezpečí šikany, o možných projevech a postupech pro její odstranění.

Možnosti působení přes Žakovskou radu, využívat služeb školního poradenského pracoviště. Pro rodiče předškolních dětí kurz pro předškoláky (Začít spolu).

Dle možnosti školy a zájmu rodičů uspořádat projektové vyučování žáků 1. stupně, pro třídy 2. stupně používat při vyučování metodu EduScram, využití grantového řízení pro dlouhodobé preventivní projekty.

8. Časový harmonogram

třída	měsíc	garant	aktivita
všichni Žáci, pedagogové, asistentky	září–červen	všichni pedagogové, asistentky	Celoškolní shromáždění, práce s příznivým klimatem školy
všichni Žáci, pedagogové, asistentky	září–červen	všichni pedagogové, asistentky	Sběr tříděných surovin
7.-9.	září–červen	Převrátil, všichni pedagogové, asistentky	Primární prevence
1.-9.	září–červen	Všichni třídní učitelé + asistenti pedagoga	Práce s třídním kolektivem
2.-6.	Září–červen	ŠMP, ŠPP, TU, AP	Všeobecná primární prevence (Kočičí zahradka, Dobronauti)
Všichni Žáci, pedagogové, asistentky	Září	ŽŠR	Srdíčkové dny
1.stupeň, vybraní Žáci 2. stupně	říjen	ŽŠR	Halloween
Všichni Žáci	prosinec	ŽŠR	Mikulášská
rodiče	prosinec	všichni pedagogové	Dny otevřených dveří
3.-9.	Leden/únor	Blahník, Klečáková	Lyžařský zájezd
všichni Žáci	únor	ŽŠR	Den sv. Valentýna
pedagogové, asistentky	březen	ŽŠR	Den učitelů
všichni Žáci, pedagogové, asistentky	duben	všichni pedagogové, asistentky	Den Země
všichni Žáci, pedagogové, asistentky	květen	všichni pedagogové, asistentky	Den záchranářů
Všichni Žáci, pedagogové, asistentky	květen	ŽŠR	Den proti rakovině
Všichni Žáci, pedagogové, asistenti	Září–červen	TDZ	Práce s třídním kolektivem
Všichni pedagogové,	Říjen, duben	Blahník, Klečáková	Sportovní den

asistenti a žáci			
---------------------	--	--	--

9. Podklady v legislativě

Metodický pokyn

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování

Výklad k novele Vyhláška 72

Výklad k novele Vyhláška 73

Výklad vyhlášky č. 147/ 2011 Sb. otázky a odpovědi

Novela Školského zákona č. 472/ 2011 Sb.

Zákony:

561/2004 Sb.

49/2009 Sb.

Novela vyhlášky 72/2005 Sb.

72/2005 Sb.

Novela vyhlášky 73/2005 Sb.

Novela zákona 65/2017 Sb.

10. Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

V rámci plnění úkolů PP spolupracujeme, nebo jsme v předešlých letech spolupracovali s: Pedagogicko-psychologickou poradnou v Kutné Hoře, občanskými sdruženími, Oblastní charitou v Kutné Hoře, NZDM Archa, s TDZ, s Domem dětí a mládeže v Kutné Hoře při provozování zájmových útvarů na škole, s Policií ČR, Prostor Kolín o.p.s., p. Převrátilcem, K-centrum Kolín, Nová škola, sdružení Team Challenge (David Ellmrich), s SVP Kolín a dalšími organizacemi. Od roku 2018 využití Nenech to být, Linka důvěry portály funují jako schránka důvěry a může pomoci dětem a rodičům s problémem šikany.

11. Propagace PP

Informace mohou rodiče získat prostřednictvím nástěnky ŠMP, v rámci třídnických hodin, konzultací učitelů s rodiči a na internetových stránkách školy.

Učitelé mají možnost využívat všech dostupných materiálů získaných na různých školeních a seminářích k problematice soc.-pat. jevů, které jsou uloženy na disku, internet <http://www.msmt.cz>, účastnit se nabízených seminářů organizovaných Pedagogickým centrem Kutná Hora apod.

12. Vyhodnocení PP ve školním roce 2023/2024

V průběhu školního roku byly body PP průběžně naplňovány. Vyučující se soustředili zejména na prevenci záškoláctví, jak skrytého, tak otevřeného a prevenci školní neúspěšnosti. Dále jsme se věnovali prevenci šikany a kyberšikany. Dále jsme se věnovali práci s emocemi a agresí.

Ve průběhu celého školního roku absolvovali Žáci preventivní bloky primární prevence/intervence s p. Převrátilcem. Jednalo se o 3 dvou-tří hodinové bloky pro žáky 4. – 9. tříd, které byly zaměřeny na práci s třídním kolektivem a práci s třídními pravidly.

Ve školním roce 2023/2024 působila na škole speciální pedagožka Mgr. Barbora Vašková, která se individuálně věnovala dětem s IVP a podílela se na řešení problémů v třídním kolektivu, nebo dětem s problémovým chováním. Školní psycholožka Mgr. Helena Hošková, která se individuálně věnovala dětem s psychickými problémy a podílela se na řešení problémů v třídním kolektivu, nebo dětem s problémovým chováním. Školní metodička prevence se podílela na řešení problému v třídních kolektivech, dle aktuálních situací a zařizovala ve spolupráci s třídními preventivní programy.

V lednu měli Žáci 5.-9. ročníku možnost využít nabídky školy a zúčastnit se pobytu na lyžařském výcvikovém kurzu. V červnu měli Žáci možnost využít nabídky školy a zúčastnit se pobytu na turistickém výcvikovém kurzu.

Ve školním roce 2023/2024 bylo uděleno několik kázeňských postihů viz záznamy z ped. rady. Vedení školy a vyučující v průběhu celého školního roku spolupracovali s Policií ČR, s OSPOD a s PPP. Spolupráce s Charitou KH – Klubem Maják a Kotva a NZDM Archa, které zajišťují volnočasové aktivity zejména pro ohrožené děti.

Plán minimálního preventivního programu je zaměřen na:

- 1) aktivity na poskytování informací Žákům v rámci vzdělávacího procesu
- 2) programy „Škola podporující zdraví“
- 3) nabídky volnočasových aktivit – zejména sportovně zaměřených
- 4) zapojení se do programů organizovaných občanskými sdruženími
- 5) poradenská činnost
- 6) předcházení záškoláctví, šikany, kyberšikany, rasismu, xenofobie, vandalismu, kriminality a delikvence, užívání návykových látek, prevence onemocnění HIV/AIDS, prevence mentální anorexie a bulimie, předcházení závislosti na politickém a náboženském extremismu, netolismus, patologické hráčství,
- 7) rozpoznání a zajištění včasné intervence v případech domácího násilí, týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání, ohrožování mravní výchovy mládeže, poruch příjmu potravy (mentální anorexie, bulimie)
- 8) multikulturní výchova – Projekt Edison (vzhledem k epidemiologické situaci se nenabízí)
- 9) přednášky na vybraná témata: dle aktuální nabídky
- 10) práce s třídním kolektivem – p. Převrátíl, ŠMP, ŠPP

Nedílnou součástí PP je vnitřní řád školy, s kterým byli seznámeni všichni žáci školy na svých třídnických hodinách, práce Žákovské školní rady, proškolení pedagogických pracovníků, výlety a exkurze.

13. Školní poradenské pracoviště

Od školního roku 2005/2006 funguje ve škole poradenské pracoviště. V současnosti zde pracuje výchovná poradkyně – Mgr. Libuše Štická, školní metodička prevence – Mgr. Simona Soukupová a od 1.9.2022 školní speciální pedagožka Mgr. Barbora Vašková a školní psycholožka Mgr. Helena Hošková. Součástí je i ukrajinská koordinátorka/psycholožka Iryna Zakharová, dále dvě ukrajinské asistentky pedagoga Svitlana Diděnko a Natalia Panchenko.

V poradenském centru jsou vyhrazeny konzultační hodiny, které mohou využívat nejen žáci, ale i rodiče a všichni pedagogičtí pracovníci. Cílem je vytvořit pracovní team, který se bude podílet na šetření a na řešení kázeňských a jiných problémů.

V případě, že třídní učitel, jiný pedagogický pracovník nebo správní zaměstnanec školy zjistí sociálně nežádoucí chování u žáků, neprodleně informuje pracovníky Školního poradenského centra a vedení školy. Bude zahájeno šetření podle platných metodických pokynů a směrnic.

13. Školní program proti šikanování

13. 1. Program proti šikaně

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí, která ohrožuje naplňování zásad a cílů vzdělávání ve škole a školském zařízení.

Na rozdíl od jiných druhů násilí, se kterými se setkáváme ve školním prostředí, je šikana zvlášť zákeřná, protože často zůstává dlouho skrytá. Tak i při relativně malé intenzitě šikany může u jejích obětí docházet k závažným psychickým traumatům s dlouhodobými následky a k postupné deformaci vztahů v kolektivu.

Vybrané části z metodického pokynu (Č.j. MŠMT-21149/2016)

- **Škola má jednoznačnou odpovědnost za děti a žáky.** V souladu se Školským zákonem jsou školy a školská zařízení povinny zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně patologických jevů). Z tohoto důvodu pedagogický pracovník šikanování mezi žáky předchází, jeho projevy neprodleně řeší a každé jeho oběti poskytne okamžitou pomoc.
- **Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:**
 - dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR.
 - dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí.
 - škola ohlašuje orgánu sociálně právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo.
- **Pedagogický pracovník**, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, **se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení**, případně nepřekažení trestného činu.

- Nejúčinnějším způsobem, jak ochránit děti před šikanou, je vytvoření **školního programu proti šikanování**. Ten si tvoří každá škola sama a zahrnuje v sobě metody řešení a další opatření zaměřená přímo na nápravu šikanování. Předpokladem jeho fungování je dobrá všeobecná prevence rizikového chování ve škole. Ředitel školy se musí orientovat v metodice, organizaci a právní problematice šikanování, dále by měla mít škola má vyškoleného alespoň jednoho odborníka pro koordinaci a následně i pro řešení šikany (zpravidla školní metodik prevence).
- Školní program proti šikanování má 13 komponent (hlavních součástí).
- Škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů **běžná, ale i mimořádná nápravná opatření**:
 - napomenutí a důtka třídního učitele či ředitele školy,
 - podmíněné vyloučení a vyloučení ze školy (nelze použít v případě žáka, který plní povinnou školní docházku),
 - snížení známky z chování, převedení do jiné třídy,
 - individuální výchovný plán pro agresora apod.
- Doporučuje se dále **pracovat zvlášť s agresorem i s obětí šikany a dále pracovat s celým třídním kolektivem**. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina) apod.
- V případech podezření nebo již prokazatelných projevů šikany, které nejsou bezodkladně a uspokojivě řešeny v pravomoci pedagogických pracovníků včetně školního metodika prevence či výchovného poradce, je zcela na místě **obrátit se na ředitele příslušné školy nebo školského zařízení**.
- Pokud se však projeví nečinnost i ze strany ředitele a postup školy v řešení šikany je nedostatečný, je možné jednat v této záležitosti se zřizovatelem školy nebo podat stížnost na školu České školní inspekci (dále jen „ČŠI“). Stížnost podaná písemně, osobně nebo v elektronické podobě se přijímá na všech pracovištích ČŠI.

Co to je šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a opakované užití fyzických a psychických útoků jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání.

Nepřímé (varovné) znaky šikanování mohou být např.:

- ☐ Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- ☐ Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- ☐ O přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- ☐ Má-li Žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- ☐ Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- ☐ Stává se uzavřeným.
- ☐ Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- ☐ Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- ☐ Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- ☐ Stále postrádá nějaké své věci.
- ☐ Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- ☐ Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- ☐ Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- ☐ Odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.
- ☐ (Zejména je třeba věnovat pozornost mladším Žákům nově zařazeným do třídy, neboť přízvušobovací konflikty nejsou vzácností!)

Přímé znaky šikanování mohou být např.:

- ☐ Posměšné poznámky na adresu Žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet. Rozhodujícím kritériem je, do jaké míry je daný Žák konkrétní přezdívkou nebo "legrací" zranitelný.
- ☐ Kritika Žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem.
- ☐ Nátlak na Žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- ☐ Příkazy, které Žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem, a skutečnost, že se jim podřizuje.
- ☐ Nátlak na Žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- ☐ Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- ☐ Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Rodiče Žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.

- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno i pozorovat strach.
- Ztráta chuti k jídlu.
- Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí dovoz či odvoz autem.
- Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
- Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad.
- Zmínky o možné sebevraždě.
- Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.
- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma.
- Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.).
- Dítě se vyhýbá docházce do školy.
- Dítě se zdržuje doma více než mělo ve zvyku.

Č.j. MŠMT-21149/2016

Postup školy v případě podezření na šikanu

- **Konfrontovat** svá pozorování nebo ohlášení s ostatními kolegy.
- **Oznámit** své podezření vedení školy, ŠMP, **konzultovat** další postup. Dohodnout se, kdo povede vyšetřování, popřípadně přizvat psychologa.
- Mezi čtyřma očima **vyslechnout** více nezaujatých **svědků** / spolužáků /. Vést **písemný záznam**, porovnávat, věnovat pozornost nesrovnalostem v časech a místech.
- **Spojit se s rodiči případné oběti**, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikany. Požádat je o spolupráci.

- **Vyslechnout oběť** – citlivě, zcela diskrétně, zaručit bezpečnost a důvěrnost informací. Vše zapisovat nebo nahrávat.
 - **Vedení rozhovoru s obětí šikany** (zpracováno podle Mgr. Jiřího Maléře)
 1. Přijde-li Žák sám ohlásit ubližování, **nepoužívat** při rozhovoru slovo **šikana**.
 2. Ocenit ho za to, že našel odvahu přijít. Nepoužívat větu „Jsem ráda, že jsi přišel“, ale „To je dobře, že jsi za mnou přišel“.
 3. Nevím, jestli bych já tohle ve tvém věku dokázala (nenálepkovat, že je obětí)
 4. Není někdo ve tvé třídě, kdo prožívá něco podobného jako ty? (Dělat trochu nevědomého, nechápavého)
 5. Je tam někdo, komu je ubližováno a někdo kdo mu ubližuje?
 6. Kdo to tam dělá?
 7. Kdo to vlastně vymýšlí?
 8. Teprve potom zahájit výslech **co, kdy, kde, kdo, jak a proč?** Jak dlouho to trvá?
 - **Vyslechnout agresory** – překvapit je rozhovorem mezi čtyřma očima, znemožnit domluvu výpovědí. Vytipovat nejslabší článek, dovest k přiznání či vzájemnému obviňování.
 - Požádat vedení školy o **svolání výchovné komise** (vedení školy, výchovný poradce, Školní metodik prevence, třídní učitel, psycholog). Ta posoudí na základě shromážděných informací, zda se jedná o šikanu a jaký je stupeň závažnosti, navrhne další postup vůči obětem, agresorům i třídě jako celku. Konzultovat případné tresty.
 - **Pozvat** individuálně k jednání **rodiče agresorů**, seznámit je se situací, sdělit jim navrhovaná opatření a požadat je o spolupráci. Pokud odmítají, **zvážit oznámení Policii ČR** – závisí na věku agresorů, na intenzitě a závažnosti šikany.
 - **Rozebrat situaci se třídou**, prodiskutovat, vysvětlit nebezpečnost a důsledky šikany, oznámit potrestání viníků.
 - Pokud se situace vyřeší pouze odchodem některých žáků, měl by **odejít agresor, a nikoli oběť**.
 - **Postihnout agresora** v souladu se Školním řádem
- Při řešení by se škola měla vyvarovat těchto nevhodných postupů:**

- **přehlížení, bagatelizací** agresivního nebo násilného chování
- odkazování na to, aby si **oběť** svoji situaci řešila **sama**, „postavila se jí“
- nucení žáků, aby **veřejně** řekli, co viděli nebo se veřejně ihned na místě omlouvali
- vedení **rozhovoru s žákem** o situaci **před ostatními žáky**, vedení rozhovorů žáků zapojených do šikany **společně**

- **nedostatečného vyhodnocení** závažnosti problému a z toho plynoucí volby neadekvátních postupů nebo nepřiměřeného trestu
- **emotivního řešení problému** (k řešení problému je třeba přistupovat věcně)
- **agresivního řešení problému** (např. násilím)
- příliš **autoritativního řešení** (např. zastrašováním nebo vyhrožováním), což může vést spíše ke zhoršení situace, případně ke skrytějším formám šikany, nebo i k jinému rizikovému jednání
- **předjímání recidivy útočníka**
- řešení i méně závažného rizikového chování v součinnosti s policií (**zbytečná kriminalizace útočníka**)
- automatického **obviňování oběti** (sekundární viktimizace)
- **vyhýbání** se problematickým aktivitám jako zdrojem budoucí šikany

Odpovědnost rodičů a komunikace školy s rodiči

- (1) Rodičovská odpovědnost zahrnuje **povinnosti a práva rodičů**, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj. Rodiče mají **rozhodující úlohu ve výchově dítěte**. Rodiče pak mají být všestranně **příkladem svým dětem**, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině.
- (2) Škola by měla hned na začátku školního roku **informovat rodiče o programu proti šikanování**.
- (3) Když rodiče přijdou žádat o pomoc ohledně šikany svého dítěte, je nutné rodiče **v klidu vyslechnout, nechat vymluvit, nepoučovat, aktivně naslouchat**. Je potřeba se umět doptat na důležité informace. Podezření nebo tvrzení rodičů, že je jejich dítě šikanováno, se nesmí nikdy podcenit a je potřeba účinně a bezpečně situaci prošetřit
- (4) Škola **nezve rodiče protagonistů šikany do školy**, když ještě šikana není vyšetřena. V praxi se vyskytuje **závažná chyba**, kdy si ředitelé pozvou najednou rodiče údajných obětí a údajných agresorů, podezřelé žáky, některé pedagogy a **vyšetřují situaci se všemi najednou, případně pořizují video nebo audio záznam**.
- (5) **Rozhovor s rodiči oběti probíhá individuálně**. U počáteční šikany, která se dá vyšetřit během jednoho nebo dvou dnů, obvykle proběhne až po jejím vyšetření. Úkolem je **rodiče informovat o zjištěních a závěrech školy** a domluvit se na dalších opatřeních. Někdy je užitečné připravit rodiče oběti i na třídní schůzku, kde bude podána informace o řešení šikany.
- (6) Vážnou **chybou je neinformování rodičů** o řešení šikany. Chybou je taktéž nepřipravená třídní schůzka a opakované řešení šikany s rodiči, což vede k eskalaci destruktivních procesů a negativních emocí.

(7) Ve všech případech je potřeba informovat rodiče, že ve třídě byla šikana a škola ji řešila. U počáteční šikany zpravidla stačí podat informaci na pravidelné schůzce, u pokročilé šikany je na místě svolat schůzku mimořádnou. Vždy je důležité, aby byl na schůzce přítomný školou pověřený a vyškolený pedagog pro prevenci a řešení šikany (případně i externí odborník).

(8) Rozhovory s rodiči, rozhovory s protagonisty šikany (oběťmi, svědky, agresory) jsou náročné. Určený pedagog pro prevenci a řešení šikany musí absolvovat alespoň základní výcvikový kurz – první pomoc při šikanování.

Výňatek z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (Č.j. MŠMT-21149/2016)

14. 2. Program proti kyberšikaně

Co je to kyberšikana

Kyberšikanu definujeme jako **zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu.** Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoků pak určují její závažnost.

Předpona kyber – značí prostředí, ve kterém se šikana odehrává, tedy kybernetický svět počítačů, internetu a mobilních telefonů. Kyberšikana může samozřejmě probíhat i přes jiné technické komunikační prostředky, např. pagery, v české realitě jsou však v drtivé většině využívány právě výše zmíněné mobilní telefony a internet.

Projevy kyberšikany

- ☐ Pomlouvání, zastrašování, urážení, zesměšňování nebo jiné ztrapňování (prostřednictvím e-mailu, SMS zpráv, v chatu nebo diskuzích)
- ☐ Pořizování zvukových záznamů, videí či fotografií, jejich upravování a následné zveřejňování s cílem poškodit zachycenou osobu
- ☐ Vytváření internetových stránek, které urážejí, pomlouvají či ponižují konkrétní osobu

- ☐ Zneužívání cizího účtu
- ☐ Vydírání pomocí mobilu nebo internetu
- ☐ Obtěžování a pronásledování voláním, psaním zpráv nebo prozváněním
- ☐ Zveřejňování cizích tajemství s cílem poškodit oběť
- ☐ Vyloučení z virtuální komunity

Znaky kyberšikany

- ☐ Anonymita útočníků – přezdívka, neznámá e – mailová adresa,
- ☐ Nemožnost schovat se do bezpečí domova
- ☐ Původce bývá fyzicky, psychicky slabý jedinec, oběť kyberšikany, člověk, který má málo kamarádů, je na virtuálním světě závislý.
- ☐ Agresor je ve virtuálním světě schovaný a může se chovat jinak, než by se choval v reálném světě – udává jiný věk, pohlaví, bydliště....
- ☐ Oběti kyberšikany jsou často uzavřené do sebe, nekomunikují s okolím, špatně se rozpoznává (u šikany vidíme modřiny, roztrhané oblečení...)

Č.j. MŠMT-21149/2016

Postup školy v případě podezření na kyberšikanu

- **Oznámit** své podezření vedení školy, **konzultovat** další postup. Dohodnout se, kdo povede vyšetřování, popřípadně přizvat psychologa.
- **Zajistit ochranu oběti** kontaktováním operátora mobilní sítě nebo zřizovatele www stránek, profilu atd.
- **Zajistit** dostupné **důkazy** s podporou IT kolegy, **vést písemný záznam**.
- **Vyslechnout oběť** – vyšetřit důkladně všechny souvislosti incidentu, spolupracovat s webovým prostředím, kde došlo ke kyberšikaně
- **Uchovat** veškeré **důkazy** kyberšikany (SMS zprávy, e-mailové zprávy, zprávy z chatu, uložte www stránky apod.). Na základě těchto důkazů může být zahájeno proti útočníkovi či útočníkům vyšetřování
- **Ukončit komunikaci** z pozice oběti, nekomunikovat s útočníkem, nevyhrožovat mu, nemstít se.
- **Vyslechnout agresory** – překvapit je rozhovorem mezi čtyřma očima, znemožnit domluvu výpovědí. Vytipovat nejslabší článek, dovest k přiznání či vzájemnému obviňování.
- **Informovat rodiče** oběti i agresora, nekonfrontovat oběť a agresora

- **Poučit rodiče** o tom, koho mohou (je vhodné) kontaktovat (Policie ČR, OSPOD, PPP, právní zástupce atd.). Některé případy kyberšikany nespadají do kompetence školy.
- **Postihnout agresora** v souladu se Školním řádem.

Šikana zaměřená na učitele: jak ji předcházet a jak ji řešit

(1) Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako **celostní** a multidimenzionální **problém**, který se **týká všech členů školy**. Neměla by být, proto v žádném případě považována za individuální záležitost konkrétního pedagoga, kterou by si měl vyřešit sám. **Odpovědnost** za prevenci a řešení šikany **nese vedení školy, potažmo také zřizovatel**.

(2) Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k **narušení** jasně definovaných **rolí (učitel × žák) a žák/student** se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele.

(3) Šikana zaměřená na učitele se **nejčastěji odehrává ve škole** – ve třídách a na chodbách, nicméně může se odehrávat také mimo školu ve veřejných prostorech, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.

(4) Je zapotřebí mít na paměti, že **šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog, který dobře zná svůj předmět**, ovládá třídní management a **má dobré pedagogické schopnosti**. Je zapotřebí, aby **škola vytvořila bezpečné prostředí** a atmosféru důvěry, ve kterém bude tento druh rizika – šikana učitele – uznán a budou nastaveny mechanismy a postupy (krizový plán) k ochraně pedagogů a k účinné prevenci a řešení takového chování, se kterými budou všichni žáci, pedagogové a zákonní zástupci seznámeni.

(5) Specifika pro prevenci šikany zaměřené na učitele

- **Prevence** stojí na celoškolském přístupu, který akcentuje dobré sociální klima, připouští riziko výskytu šikany učitele ve škole, otevřeně takové chování odmítá a realizuje prevenci případně intervenci, pokud k výskytu dojde
- **Vedení školy vyjadřuje pedagogům podporu**, oceňuje jejich práci, vytváří atmosféru důvěry, podporuje spolupráci v pedagogickém sboru a zastává nekonfliktní způsob řešení problémů.
- **Škola má jasně stanovený způsob**, jakým mají pedagogové podezření na šikanu své osoby nebo kolegy, nebo oznámení o šikaně podat, komu a jak s tím bude nakládáno.
- Pedagog nastavuje a uplatňuje **jasná pravidla ve třídě**; na konflikt nebo nerespektování reaguje včas, pracuje s pravidly v chování a používá stanovené důsledky jejich nerespektování konzistentně;

vyhýbá se řešení konfliktu a konfrontací ze strany žáka před celou třídou, usměrňuje řešení na individuální konzultaci; vyhýbá se konfrontačnímu tónu.

- **Pedagog posiluje zapojení žáků/studentů do výuky**, dává jim na výběr, činí úkoly a výuku pro žáky/studenty zajímavými, propojuje výuku s běžným životem a potřebami žáků; jeho výklad a očekávání jsou pro žáky srozumitelné, odpovídají obtížnosti, kterou mohou zvládnout apod.
- Očekává úspěch u všech žáků a podporuje je, dává žákům zpětnou vazbu k tomu, co udělali dobře, staví na silných stránkách žáků.
- **Nezpůsobuje ponížení nebo zesměšnění žáka před třídou**; při hodnocení žáka zachovává jeho důstojnost.
- **Všímá si změn** v náladě, emocích a v chování žáků a včas na ně reaguje.
- **Problémy neřeší sám**, ale ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm, případně s vedením školy.

(6) Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele Dále je důležité respektovat tyto zásady:

- **Pedagog, který čelí šikaně** ze strany žáků, je v dané situaci v pozici **oběti**, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by **vyhledat pomoc ostatních**. Nelze očekávat, že situaci, kterou lze klasifikovat jako šikanu, vyřeší pedagog v pozici oběti sám. Proto je zapotřebí, aby tuto skutečnost škola neočekávala a nevyžadovala. Naopak je zapotřebí, aby **podporovala své pedagogy k vyhledání pomoci**, zajistila bezpečí pro pedagoga a řešila vzniklou situaci se žáky, rodiči a ostatními pedagogy.
- **Škola musí mít připravený krizový plán**, ve kterém bude specifikováno, jak se v situaci naplnění tohoto rizika zachová, jakou roli a možnosti řešení krizové situace má sám pedagog, jakou roli vedení školy, školní poradenské pracoviště apod. Plán rovněž zahrnuje pokyny pro zajištění bezpečí pro ohroženého pedagoga a žáky.
- V případě bezprostředního **ohrožení pedagoga žákem/žáky** se pedagog řídí krizovým plánem školy. Pokud je tento plán nedostatečný, zajistí si pedagog pro sebe bezpečí (odejde ze třídy, přivolá si pomoc apod.) a **požádá o spolupráci jiného kolegu nebo vedení školy** pro zajištění dohledu ve třídě, případně **izolaci agresora** a zajištění bezpečí pro ostatní žáky ve třídě vyžaduje-li to situace.
- Je zapotřebí, aby pedagog sám, jeho kolegové i vedení školy porozuměli tomu, že pedagog byl vystaven traumatickému zážitku. Tento zážitek může být bolestným i pro svědky (kolegy nebo žáky ve třídě). Je proto zapotřebí dovolit si čas na zpracování šoku, neobviňovat se, **vyhledat si pro sebe sociální podporu od kolegů, přátel, rodiny, monitorovat u sebe znaky stresu**, které se mohou objevit i později (např. problémy se spánkem, pozorností, úzkosti, zvýšená citlivost, nechut k jídlu nebo naopak) a případně vyhledat pro sebe odbornou pomoc.

- **Šikana pedagoga bývá často spojena s šikanou mezi žáky.** Škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.
- Pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí **škola intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě** (jedná se o program selektivní nebo indikované primární prevence, nikoli všeobecné prevence).
- **V případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na příslušný inspektorát práce.**

Výňatek z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MŠMT-21149/2016)

13.3. Schránka důvěry

Máš problém, o kterém se stydíš nebo bojíš otevřeně mluvit?

Něco tě tíží a nevíš si rady?

Potřebuješ pomoci a nemáš odvalu přijít osobně?

Máš pocit, že se ubližuje někomu jinému?

Postrádáš něco ve škole nebo jsi s něčím nespokojený/á?

Máš dobrý nápad a chceš ho nějakým způsobem realizovat?

Potřebuješ vyjádřit svůj názor nebo připomínku?

Svěř se se vším Schránce důvěry, která byla obnovena jednak v podobě označené schránky umístěné na stěně vpravo vedle zamřížovaných vstupních dveří při vstupu do školy.

Schránku důvěry můžeš využívat v případě potřeby řešit **vlastní osobní či studijní problémy**, případně **upozornit na vážné osobní nesnáze spolužáků**, o nichž se domníváš, že sami nemají odvalu je nahlásit, nebo **na náznaky šikany**, jež ve svém okolí zaznamenáš.

Do pevné schránky můžeš vhazovat své vzkazy napsané na papíře, rukou či vytištěné psané elektronicky.

Obracet se přirozeně můžeš přímo

na paní Simonu Soukupovou, metodičku prevence,

na paní Libuši Štickou, výchovnou poradkyni,

na paní Barboru Vaškovou, speciální pedagožku
nebo na paní Helenu Hoškovou, školní psycholožkou.

Také lze využít služeb Linky důvěry, která primárně nabízí interaktivní poradenství dle potřeb klienta. Je možné využít jejich služeb na webu:

linka bezpečí

NEMUSÍŠ NA TO BÝT SÁM

linkabezpeci.cz

rodičovská linka

JSME TU I PRO VÁS

rodicovskalinka.cz

Pro děti, mladistvé, ale i rodiče, prarodiče nebo pedagogy jsme spustili **NOVÝ WEB**.

Co zde najdete?

- pomocnou ruku v podobě tématické poradny
- navazující obsah z blogu a podcastu Linky bezpečí
- e-mailovou a chat poradnu
- kontakty na naše služby
- aktuální kurzy a možnosti podpory

Všechny dny nejsou super.

*Někdy ani nevíme proč
a někdy to příčinu má.
Hledáš tip na zlepšení?
Mrkni do poradny.
Promluv si s někým blízkým
nebo se ozvi nám.*

MP SV Nadace O₂ CSOB RSJ Foundation

Odkaz-> <https://www.linkabezpeci.cz/>

Nebo telefonicky: 116 111

15. Krizový plán

Přehled činností v krizovém plánu

situace	kdo řeší	jak řeší	pomoc
záškoláctví	TU, VP, VŠ	analyzovat, oznámit, zapsat	PPP, OSPOD, MÚ, rodiče
návykové látky alkohol	TU, MP, VŠ	zajistit, překazit, oznámit, zapsat	PPP, PČR, rodiče, OSPOD
poruchy příjmu potravy, hráčství	TU, VP, MP	diagnostikovat, oznámit, zapsat	pediatr, rodiče,
šikana kyberšikana	TU, MP, VŠ	zabránit, oznámit, zapsat	PPP, PČR, rodiče
extremismus rasismus	VŠ, MP	analyzovat, oznámit, zapsat	PČR, rodiče
vandalismus krádeže	TU, VP, VŠ	zabránit, oznámit, zapsat	rodiče, PČR

Všechny události dokumentuje výchovný poradce a metodik prevence.

ŠIKANA

počáteční běžné projevy šikany

oznámit TU, VP, MP a vedení školy

hovořit s informátory a oběťmi, provést zápis

nalézt vhodné svědky, hovořit s nimi, provést zápis

zabránit dalším projevům, ochránit oběti

postupovat viz Šikana v MPP

pokročilá šikana, projevy skupinového násilí

okamžitě vyhodnotit situaci, zastavit skupinové násilí

ochránit oběti, popř. přivolat pomoc lékaře

informovat vedení školy, postupovat viz Šikana v MPP

oznámit a spolupracovat s PČR

Podrobnosti Č.j.
22294/ 2013 - 1,
přílohy č. 6

KYBERŠIKANA

zmapovat konkrétní případ

informovat vedení školy,
rodiče

oznámit TU, VP, MP

spolupracovat s IT expertem,
PPP, rodiči, popř. PČR

spolupracovat s IT odborníkem

navrhnout sankce v souladu
se Školním řádem

zajistit dostupné důkazy
s podporou IT kolegy

další opatření - postupovat
viz Kyberšikana v MPP

zabránit dalším projevům,
ochránit oběti

provést zápis

Podrobnosti Č.j.
22294/ 2013 - 1,
přílohy č. 7

NÁVYKOVÉ LÁTKY

podezření na požití OPL

neanalyzovat, zabavit OPL,
izolovat žáka od ostatních

uvědomit vedení školy, TU, MP,
provést zápis

uvědomit rodiče, popř. přivolat
lékaře

spolupracovat s PPP, rodiči,
popř. s PČR

navrhnout sankce v souladu
se Školním řádem

Podrobnosti Č.j.
21291/ 2010 - 1,
příloha č. 1

ALKOHOL

podezření na požití alkoholu

neanalyzovat, izolovat žáka od
ostatních, popř. zabavit zdroj

uvědomit vedení školy, TU, MP,
provést zápis

uvědomit rodiče, popř. přivolat
lékaře

spolupracovat s rodiči, PPP,
OSPOD

Podrobnosti Č.j.
21291/ 2010 - 1,
příloha č. 4

ZÁŠKOLÁCTVÍ

analyzovat příčiny zameškaných hodin

spolupracovat s výchovným poradcem

oznámit vedení školy, popř. OSPOD

informovat rodiče, provést zápis

stanovit pravidla a jejich dodržování

komunikovat s rodiči a třídním učitelem

navrhnout sankce v souladu se
Školním řádem

Podrobnosti Č.j.
21291/ 2010 - 1,
příloha č. 11

PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY

diagnostika - výrazný úbytek váhy, zvracení, sebepoškozování

oznámit TU, MP, provést zápis

uvědomit rodiče, popř. pediatra

zprostředkovat odbornou pomoc

spolupracovat s rodiči, popř. s odborníkem

sledovat jedince, získávat informace i od spolužáků

HAZARDNÍ HRÁČSTVÍ

diagnostika - záškoláctví, změny nálad, zhoršení prospěchu

oznámit vedení školy, TU, MP, IT pracovníku, provést zápis

uvědomit rodiče, popř. pediatra

zprostředkovat odbornou pomoc, spolupracovat s rodiči

sledovat jedince, získávat informace i od spolužáků

Podrobnosti Č.j.
21291/ 2010 - 1,
příloha č. 3

Podrobnosti Č.j.
21291/ 2017 - 1,
příloha č. 21

EXTREMIZMUS

projevy žáka ve třídě

okamžitě zasáhnout

uvědomit TU, MP, vedení školy, provést zápis

informovat rodiče při opakovaných projevech

navrhnout sankce v souladu se Školním řádem

RASIZMUS

závažné násilné činy

postupovat viz Šikana v MPP

informovat vedení školy, MP, provést zápis

informovat PČR

navrhnout sankce v souladu se Školním řádem

Podrobnosti Č.j.
21291/ 2010 - 1,
příloha č. 9

VANDALIZMUS

velká nebo opravitelná škoda

oznámit vedení školy, TU, VP,
uvědomit rodiče

provést záznam o škodě,
popř. pořídit fotodokumentaci

vyžadovat náhradu škody nebo
opravu

není-li provedeno, dle závažnosti
informovat PČR

navrhnout sankce v souladu
se Školním řádem

KRÁDEŽE

oznámit vedení školy, VP, MP a TU

analyzovat příčiny, provést zápis

uvědomit rodiče
poškozeného i zloděje

vyžadovat náhradu škody,
postupovat viz vandalismus

navrhnout sankce v souladu
se Školním řádem

Podrobnosti Č.j.
21291/ 2010 - 1,
přílohy č. 10 a 12

Příloha 1

Metody řešení šikanování

Pro školu jsou určeny následující dva scénáře. První je určen pro řešení počáteční obyčejné šikany. Důvodem je fakt, že těchto obyčejných počátečních šikan je nejvíce a tvoří obrovské podhoubí pro rozbušení pokročilých a neobvyklých šikan. Druhý scénář je určený k řešení výbuchu skupinového násilí, tzv. školního lynčování. V tomto případě nelze čekat na odborníka-specialistu, protože je oběť ohrožena bezprostředně na zdraví a později je většinou nemožné případ vyšetřit. Škola proto nejprve zakročí sama, vyřeší akutní problém a později jej řeší za pomoci odborníka.

(1) Scénář pro obyčejnou počáteční šikanu (Kolář, 2011)

1. odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany
2. rozhovor s informátory a oběťmi
3. nalezení vhodných svědků
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory)
5. ochrana oběti
6. předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru:
 - rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření)
 - rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku)
7. realizace vhodné metody:
 - metoda usmíření;
 - metoda vnějšího nátlaku (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči)
8. třídnická hodina

9. efekt metody usmíření
10. oznámení potrestání agresorů
11. rozhovor s rodiči oběti
12. třídní schůzka
13. práce s celou třídou

(2) Základní krizový scénář pro výbuch pokročilé šikany – Poplachový plán pro tzv. Školní lynčování
(Kolář, 2011)

A. První (alarmující) kroky pomoci

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany
2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí

B. Příprava podmínek pro vyšetřování

3. zalarmování pedagogů na poschodí a informování vedení školy
4. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi
5. pokračující pomoc oběti (přivolání lékaře)
6. oznámení na policii, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům

C. Vyšetřování

7. rozhovor s obětí a informátory
8. nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků
9. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky
10. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi)

D. Léčba

11. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny

Nápravná opatření a předpokládané sankce

Škola má k dispozici pro zastavení násilí agresorů běžná, ale i mimořádná nápravná opatření:

- výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy)
- snížení známky z chování;
- převedení do jiné třídy, pracovní či výchovné skupiny (je třeba individuálně posoudit efektivitu tohoto opatření, aby nedošlo k přesunutí šikany do nového prostředí a podmínek)
- ředitel školy doporučí rodičům dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu
- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně-právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu

Ve škole se bude dál pracovat s agresorem (vedení k náhledu na vlastní chování, motivy apod.) i s obětí šikany. V případě potřeby doporučit zákonnému zástupci péči dítěte v PPP, SVP nebo jiných odborníků – klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů, případně převedení do jiné třídy.

Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina) apod.

Příloha 2

Jak řešit případy s užíváním návykových látek ve škole

Pojem návykové látky zahrnuje veškeré látky (m. j. omamné a psychotropní), které jsou schopné ovlivnit psychiku člověka, jeho sociální chování a ovládací nebo rozpoznávací schopnosti. **Patří sem také alkohol nebo tabák.** To, co je považováno za OPL, tedy a prekursory, stanoví ve svých přílohách zákon o návykových látkách. Jsou to látky podléhající zvláštnímu způsobu zacházení.

V České republice není stanovena věková hranice pro užívání návykových látek (OPL, alkoholu i tabákových výrobků). Konzumace návykových látek není považována za protiprávní jednání. Jejich užívání osobami mladšími 18 let je ovšem považováno za nebezpečné chování. Každý nezletilec, který se takového jednání dopouští, má nárok na pomoc orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Navádění k užívání návykových látek, nebo podpora takového chování u osob mladších 18 let jsou zakázány a takové jednání je přestupkem nebo trestným činem. Zakázán je rovněž prodej tabáku a alkoholických nápojů těmto osobám. Užívání návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, na všech školních akcích i při mimoškolní činnosti není přípustné. Všichni zaměstnanci školy mají oznamovací povinnost k řediteli školy v případě, kdy žáci nebo studenti (dále jen „žáci“) omamné látky užívají, distribuují nebo u sebe přechovávají. Při řešení problematiky spojené s užíváním návykových látek je třeba spolupracovat s celou řadou institucí. Spolupráce musí být navázána dříve, než nastanou problémy. Je třeba si vybudovat korektní vztahy s obvodním (místním) oddělením Policie ČR a znát kontakt na specialistu Policie České republiky na oddělení (odboru) obecné kriminality služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky na okresním (obvodním, městském) ředitelství, popř. správě kraje nebo správě hl.m. Prahy, který se zabývá odhalováním a dokumentováním kriminality dětí, závadového chování dětí, trestnou činností páchanou na mládeži a závadovým jednáním a spolupracuje se školami a školskými zařízeními. V rámci vytváření preventivních programů je užitečné být v kontaktu s Preventivně informační skupinou Policie ČR, která je zřízena u okresních (obvodních, městských) ředitelství policie. Dalšími důležitými kontaktními místy jsou orgány sociálně-právní ochrany dětí v obcích s rozšířenou působností, pracoviště městské (obecní) policie, školská poradenská a preventivně výchovná zařízení, regionální nestátní a neziskové organizace apod.

Doporučené postupy školy

(1) Vytvořit podmínky pro předcházení výskytu případů užívání návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně všech školních akcí i mimoškolní činnosti.

- (2) Zajistit bezpečnost a ochranu zdraví Žáků před škodlivými účinky návykových látek v prostorách školy v době školního vyučování, včetně veškerých školních akcí.
- (3) Školním řádem školy a vnitřním řádem školského zařízení (dále jen „školní řád“) jasně vymezit zákaz užívání návykových látek ve škole, jejich nošení do školy.
- (4) Poskytovat Žákům a zákonným zástupcům nezbytné informace nutné k zajištění jejich ochrany před tímto jevem.
- (5) Poskytovat Žákům věcné a pravdivé informace o návykových látkách formou, která je přiměřená jejich rozumovému a osobnostnímu vývoji.
- (6) Působit na Žáky v oblasti primární prevence užívání návykových látek.
- (7) Do veškerých poučení o bezpečnosti a ochraně zdraví zakotvit informace o nebezpečnosti užívání návykových látek a zákazu jejich užívání při všech činnostech souvisejících se školními aktivitami. § 2 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. § 6 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.
- (8) Poskytovat Žákům, kteří mají s užíváním návykových látek problémy, jakož i jejich zákonným zástupcům, informace o pomáhajících institucích a možnostech řešení situace.
- (9) Při řešení případů souvisejících s užíváním návykových látek nebo distribucí OPL je třeba spolupracovat s dalšími zainteresovanými institucemi – Policie ČR, orgány sociálně-právní ochrany dětí, školská poradenská zařízení apod.
- (10) V případech, které stanoví zákon, plnit ohlašovací povinnost směrem k orgánům Činným v trestním řízení, orgánům sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností a zákonným zástupcům Žáka.

a) TABÁKOVÉ VÝROBKÝ

Ve vnitřních i vnějších prostorách všech typů škol je zakázáno kouřit. Kouřit zde nesmějí žádné osoby a není možné ani zřizovat kuřárny nebo místa pro kouření vyhrazená.

- (1) Prostory školy je třeba označit viditelným textem doplněným grafickou značkou zákazu kouření. Takto je třeba označit vnitřní i vnější prostory.
- (2) Školním řádem je nutné kouření v prostorách školy zakázat a stanovit sankce za porušování tohoto zákazu.

Konzumace tabákových výrobků ve škole

- (1) V případě, kdy je Žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

- (2) Tabákový výrobek je třeba Žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- (3) Pedagogický pracovník dále postupuje podle Školního řádu školy: o události sepíše stručný záznam s vyjádřením Žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek), který založí školní metodik prevence do své agendy.
- (4) V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého Žáka.
- (5) V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán-sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
- (6) Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem.

b) ALKOHOL

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat.

22 § 8 odst. 1 b) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky,

alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů. § 9 odst. 1 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem

a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů. § 30 odst. 1 c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a § 8 odst. 1 písm. b) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami. příloha č. 3/II vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních – metodické a koordinační činnosti odst. 9.

(1) Školním řádem škola stanoví zákaz užívání alkoholu v prostorách školy v době školního vyučování i na všech akcích školou pořádaných.

(2) Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestným činem nebo přestupkem.

Konzumace alkoholu ve škole

(1) V případě, kdy je Žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.

(2) Alkohol je třeba Žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.

(3) Podle závažnosti momentálního stavu Žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.

- (4) V případě, kdy je Žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- (5) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle Školního řádu školy: O události sepiše stručný záznam s vyjádřením Žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
- (6) V případě, že Žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si Žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- (7) Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.
- (8) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že Žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je Žák schopen výuky.
- (9) Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- (10) V případě uživatelského zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- (11) Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
- (12) V případě podezření na intoxikaci Žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nebo zletilého Žáka či studenta s orientačním testováním Žáka na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem jako je uvedeno od bodu 3. O události sepiše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením Žáka.
- (13) Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu Žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se Žák intoxikoval ve škole.
- 26 § 12 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů.
- 27 § 12 odst. 1 písm. g) zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů. 28 § 10 odst. 4 písm. g) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Nález alkoholu ve škole

(1) V případě, kdy pracovníci školy **naleznou v prostorách školy alkohol**, postupují takto:

- a) Tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
- b) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- c) Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu.
- d) Zpracují stručný záznam o události.

(2) V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka alkohol**, postupují takto:

- a) Zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- b) O nález ihned uvědomí vedení školy.
- c) O nález sepiší stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nález a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce. Zápis záznamu založí Školní metodik prevence do své agendy.²⁹
- d) O nález vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností.
- e) V případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.

c) OPL

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo.³⁰ Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

(1) Školním řádem škola stanoví zákaz užívání OPL a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanoví zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanoví rovněž sankci za porušení zákazu.

(2) Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a 188 a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí,³¹ se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR nebo státnímu zástupci.

²⁹ příloha č. 3/II vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních – metodické a koordinační činnosti odst. 9.

³⁰ § 187, § 187a, § 188 a § 188a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

³¹ § 167 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

Konsumace OPL ve škole

- (1) V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- (2) Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- (3) Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- (4) V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- (5) Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
- (6) V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- (7) V případě, že žák není schopný dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- (8) Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
- (9) Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy).
- (10) Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte.³² Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- (11) V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- (12) Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu.
- (13) Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.
- (14) V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost OPL (zkouška ze slin), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce, resp. žáka staršího 18 let s orientačním testováním žáka na přítomnost

OPL. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.

(15) Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

³² § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Distribuce OPL ve škole

(1) Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.

(2) Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.

(3) Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.

(4) Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně-právní ochrany obce s rozšířenou působností.

(5) Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsaným níže.

Nález OPL ve škole

A. V případě, kdy pracovníci školy **naleznou v prostorách školy látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

(1) Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.

(2) O nález ihned uvědomí vedení školy.

(3) Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nález. Obálku přelepí, přelep opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru.

(4) O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

B. V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka látku**, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- (1) Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- (2) O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
- (3) O nálezů sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen/na ředitel/ka školy nebo její/jeho zástupce.
- (4) O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka.
- (5) V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem, přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady jedů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

C. V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že **některý z žáků má nějakou OPL u sebe**, postupují takto:

- (1) Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- (2) Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka.
- (3) Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí.

Příloha 3

Jak řešit případy související s krádežemi a vandalismem v prostředí škol

Krádeže, zejména mobilních telefonů, a ničení školního majetku, jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se lze v prostředí škol setkat.

Jak postupovat preventivně proti krádežím

(1) Ve Školním řádu uvést, že krádeže jsou protiprávním jednáním a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil.

(2) Upozornit žáky a jejich zákonné zástupce, že nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení. Škola ve školním řádu, školské zařízení ve vnitřním řádu:

a) zdůrazní, že (cenné) věci, které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním nemají žáci do školy nebo školského zařízení nosit nebo,

b) ředitel školy ve školním řádu určí způsob zajištění těchto předmětů na určeném místě.

I v případě, že bude žákům doporučeno nenosit do školy věci nesouvisející s vyučováním, nelze se odpovědnosti za škodu způsobenou na vnesených nebo odložených věcech jednostranně zprostit a za klenoty, peníze a jiné cennosti se odpovídá do výše 5 000 Kč (§ 1 nařízení vlády č. 258/1995 Sb., kterým se provádí občanský zákoník); pokud budou věci převzaty do úschovy, hradí se škoda bez omezení.

(3) Vést žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všíímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

(1) O události pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného.

(2) Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost.

(3) V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

Jak postupovat preventivně proti vandalismu

(1) Ve školním řádu uvést, že každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti.

(2) V poučeních o bezpečnosti a ochraně zdraví je třeba se problematice vzniklých škod věnovat a žáky opakovaně upozorňovat na jednání, které k poškození majetku vede, a jak se takovému jednání vyhnout.

Jak postupovat při vzniku škody

³³ § 433 a 434 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

(1) Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.

(2) V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.

(3) V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

Příloha č. 2 k Č.j.: 20 006/2007-51

Příloha 4

Doporučení na doplnění Školního řádu v oblasti prevence užívání návykových látek

Všem osobám je v prostorách školy zakázáno užívat návykové látky, ve škole s nimi manipulovat. To neplatí pro případy, kdy osoba užívá návykové látky v rámci léčebného procesu, který jí byl stanoven zdravotnickým zařízením.

Požívání omamných a psychotropních látek (dále jen „OPL“) osobami mladšími 18 let je v České republice považováno za nebezpečné chování. Každý, kdo se ho dopouští, má nárok na pomoc orgánů sociálně-právní ochrany dětí.

(1) V případě, kdy se škola o takovém chování dozví, bude tuto skutečnost hlásit zákonnému zástupci žáka.

(2) Škola je povinna oznámit orgánu sociálně-právní ochrany dětí obecního úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že žák požívá návykové látky.³⁷

(3) Distribuce dle § 187 trestního zákona a šíření OPL dle § 188 trestního zákona je v ČR zakázána a takové jednání je trestným činem nebo proviněním. Škola je povinna v takovém případě takový trestný čin překazít a učinit tak v každém případě včasným oznámením věci policejnímu orgánu.

(4) V případě výskytu látky, u níž je podezření, že se jedná o omamnou a psychotropní látku v prostorách školy, nebo v případě přechovávání takové látky žákem bude škola postupovat stejně jako v bodu (3).

Příloha 5

Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence sociálně patologických jevů

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních

Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání

Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků

Vyhláška č. 263/2007 Sb., kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče

Vyhláška 438/2006 Sb., kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních

Vnitroresortní předpisy a dokumenty

Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č.j.: 14 423/1999-22 (Věstník MŠMT sešit 5/1999)

Pedagogové proti drogám - Program preventivních aktivit uplatňovaných ve školách a školských zařízeních (MŠMT 1999)

Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j.: 28 275/2000-22 (Věstník MŠMT sešit 1/2001)

Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení (MŠMT 2001)

Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j.: 10194/2002-14 (Věstník MŠMT sešit 3/2002)

Volný čas a prevence u dětí a mládeže (MŠMT 2002)

Evaluační a diagnostika preventivních programů (MŠMT 2002)

Informace pro odbory školství krajských úřadů, předškolní zařízení, školy a školská zařízení

Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.: 25 884/2003-24 (Věstník MŠMT sešit 11/2003)

Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č.j.: 11691/2004-24 (Věstník MŠMT sešit 6/2004)

Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2005-2008, č.j.: 10 844/2005-24

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, č.j. 37 014/2005 (Věstník MŠMT sešit 2/2006)

Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č.j. 20 006/2007-51 (Věstník MŠMT sešit 11/2007)

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými toxikomaniemi a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

MINISTERSTVO FINANCÍ

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 202/1990 Sb., o loteriích a podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů

MINISTERSTVO SPRÁVEDLNOSTI

Trestní zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 114/1999 Sb., kterým se pro účely trestního zákona stanoví, co se považuje za jedy, nakažlivé choroby a škůdce

Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů

MINISTERSTVO VNITRA

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

Zákoník práce č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Nařízení vlády č. 469/2002 Sb., kterým se stanoví katalog prací a kvalifikační předpoklady a kterým se mění nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ve znění pozdějších předpisů

Usnesení č. 2/1993 Sb., Předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součást ústavního pořádku ČR, ve znění pozdějších předpisů

Příloha 6

Dostupná literatura k problematice:

Práva dítěte v dokumentech

Úmluva o právech dítěte

Metodické pokyny MŠMT pro řešení šikany

Metodické pokyny MŠMT pro spolupráci s POLICIÍ ČR

Metodické pokyny MŠMT k prevenci soc. pat. jevů

Metodické pokyny MŠMT pro práci s postiženými dětmi

Příručka pro učitele – Sexuální výchova, problematika dětské pornografie a její prevence na škole

Příručka pro učitele – Výchova ke zdraví, Poruchy příjmu potravy

Plán práce školy

Rukověť třídního učitele

Žákovská ústava – Žákovský parlament

Metodika protidrogové prevence pro 1. stupeň ZŠ

Koncepce poradenských služeb Č.j.: 27317/2004-24

Zdroj informací též na internetových adresách: www.sidliste.cz

www.sananim.cz

www.icm.cz

www.podaneruce.cz

Literatura pro oblast školního šikanování

Základní literatura

- Kolář M. (2011). Nová cesta k léčbě šikany. Praha: Portál.

Poznámka: Pro pracovníky v ústavní a náhradní rodinné péči může být užitečná kapitola Pastřácké šikany v knize Bolest šikanování (Portál, 2001, 2005).

Doporučená literatura (knihy, sborníky, studie, závěrečné zprávy)

- Kavalír, A. (Eds.) (2009). Kyberšikana a její prevence – příručka pro učitele.
Plzeň: Dragon press s.r.o.
- Kolář, M. (2013). Výcvik odborníků v léčbě šikany. Praha: Pražská vysoká škola psychosociálních studií.
- Kolář, M.(2012). Net story: Příběhy ze světa internetu. Praha: NCBI.
- Kolář, M. (2001, 2005). Bolest šikanování. Praha: Portál.
- Kolář, M. (2009). Skrytá podstata Hradeckého školního programu proti šikanování. In: Phillipová, L., Janošová, P. (Eds.) Šikana jako etický, psychologický a pedagogický problém. Sborník příspěvků z konference v Praze 19.3. 2009. Praha: Tribun EU.
- Kolář, M. (2005). Školní násilí a šikanování. Ostrava: CIT, Ostravská univerzita.
- Kolář, M. (Ed.) (2004) Školní šikanování. Sborník z první celostátní konference konané v Olomouci na PdF UP 30.3. 2004. Praha: Společenství proti šikaně. 10-12.
- Kolář, M. (2000, 1997). Skrytý svět šikanování ve školách. Praha: Portál.
- Kolář, M. (2003). Specifický program proti šikanování a násilí ve školách a školských zařízeních. Praha: MŠMT ČR.
- Kolektiv autorů (2012). Elektronická šikana a jak jí řešit. (Metodický materiál.) Praha: NCBI.
- Kopecký, K., Krejčí,V. (2010). Rizika virtuální komunikace. (Příručka pro učitele.) Olomouc: Net Univerzity. [cit. 2.12. 2012] <http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni>
- Krejčí,V. (2010). Kyberšikana – kybernetická šikana. Olomouc: E-Bezpečí.
[cit. 2.12. 2012] Dostupný z WWW –
<http://www.e-nebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/materialy-pro-studium-studie-atd>
- Parry, J., Carrington, G. (1997). Čelíme šikanování: Sborník metod. Praha: IPPP: Portál.
- Philippová, L., Janošová,P. (Eds.) (2009). Šikana jako etický, psychologický a pedagogický problém. Sborník příspěvků z konference konané 19. 3. 2009 v Praze. Brno: Tribun EU.
- Rogers,V. (2011). Kyberšikana. (Pracovní materiály pro učitele a žáky.) Praha: Portál.
- Říčan, P., Janošová, P. (2010). Jak na šikanu. Praha: Grada.
- Říčan, P. (1995). Agresivita a šikana mezi dětmi. Praha: Portál.

Doporučená literatura (časopisy)

- Kolář, M. (2010). Bolest kyberšikany. Informační bulletin 1. Úřad pro ochranu osobních údajů.
- Kolář, M. (2010). Ve škole: Šikana, nebo jen škádlení? Psychologie dnes 2 (16), 56-59.
- Kolář, M. (2009). Šikana v mateřské škole: diferenciální diagnostika – jak rozlišit šikanování od škádlení? Řízení mateřské školy (20. aktualizace). Praha: nakladatelství dr. Josef Raabe.
- Kolář, M. (2009). Zlo či dobro, šikanovanie alebo doberanie? In: Sociálna prevenci 1. Bratislava: Národné osvetové centrum.
- Kolář, M. (2007). Český školský program proti šikanování. Perspektivy. In: Sociálna prevencia. Bratislava: Národné osvetové centrum.
- Kolář, M. (2007). Český školní program proti šikanování. Právo a rodina, 3.
- Kolář, M. (2006). Jak na šikanu? Psychologie dnes 2 (12), 16-18.
- Kolář, M. (2005) Devět kroků při řešení počáteční šikany aneb pedagogická chirurgie. Prevence 7 (2), 3-7.
- Miovský, M. a kol. (2012). Návrh doporučené struktury MPP prevence rizikového chování pro ZŠ. Praha: Klinika adiktologie 1.LF KU

Webové stránky s tematikou školní šikany a kyberšikany

Společenství proti šikaně, www.sikana.org

E-Nebezpečí pro učitele, www.e-nebezpeci.cz

Národní centrum bezpečnějšího internetu, www.ncbi.cz

Příloha 7

Adresář organizací

název organizace	jméno odborníka	kontakt
vedoucí odboru ŠMS	Šlesingr Marián , Mgr. Bc. DiS	724985362 , slesingr@mu.kutnahora.cz
vedoucí oddělení sociálně právní ochrany dětí	Mgr., Bc Šárka Zittová	724306065 , zittovas@mu.kutnahora.cz
krajský koordinátor prevence	Ing. P. Hemerková	257 280 314 , hemerkova@kr-s.cz
Systém výkaznictví	Bc. R. Petrenko	774 089 189
PPP Kutná Hora	PhDr. S. Blahová PhDr. M. Skalníková	731 417 146
PPP Kolín	PhDr. Jaroslava Štětinová	321 717 168 737 339 115
Linka důvěry Kutná Hora		327 511 111
SVP Kolín	Mgr. J. Čuchal	777 738 793
Úřad práce	Bc. M. Přecechtělová	327 514 013
Prostor Kolín	Mgr. Petr Steklý	321 621 675 774 650 030
ACET	p. Kořátko, p. Pospíšil	605 785 746, 602 458 184
TDZ	Mgr. Miloš Březina	725 164 586
Oblastní charita Kutná Hora	Ing. Petr Seidl	721 755 488
TDZ při ZŠ Kamenná stezka,		dusevnizdravi@zskamenka.cz, +420 725 164 586
Centrum na podporu integrace cizinců		ickutnahora@suz.cz, +420 326 905 408
Centrum Maják - SAS pro rodiny s dětmi, NZDM, Předškolní klub		petr.seidl@kh.hk.caritas.cz, +420 731 598 871
Středisko Racek – SAS pro rodiny s dětmi, Občanská poradna		pavlina.zahradnikova@kh.hk.caritas.cz, +420 733 741 939,
Azylový dům		dmd@charitahk.cz, +420 495 221 810, +420 777 737 611

Seznam nízkoprahových a ambulantních zařízení poskytujících primární, sekundární a terciální prevenci v oblasti závislostí

Středisko výchovné péče

Komenského 385
Kolín
Tel.: 321 718 555
Pozn: primární prevence

K-centrum Kolín- o.s. Prostor

Kolín 4
Kutnohorská ulice 17, Tel:602 183 054

Povídej, z. s.

Centrum krizové intervence v Kutné Hoře, poradna pro lidi v tísní
Česká 235
284 01 Kutná Hora
1.patro
po – pá 8:00 – 18:00
po telefonickém objednání na lince důvěry – 327 511 111

Linka důvěry,

po – pá 8:00 – 22:00,
tel.: 327 511 111, 602 874 470

Středisko pro mládež a rodinnou terapii

Apolinářská 4A, Praha 2
telefon **224 911 364**
dr. Vodňanská
pozn.: placené služby
detox
klienti od 6 let

Prev – centrum

Meziškolská 1120/2, 169 00, Praha 6
telefon **242 498 334**
pozn.: zejména klienti ve věku 6. - 9. třídy ZŠ až SŠ
vzdělávání v oblasti primární prevence
www.prevcentrum.cz

Rodinná poradna pro problémové uživatele drog

Bezděkovská 186, 386 01, Strakonice
telefon **601 506 043**
Mgr. Eva Brožová

Anabell - dislokované pracoviště (mentální anorexie a bulimie)

Adresa:

Masarykova 506/37, 602 00, Brno

Tel.: 724 824 619

E-mail: posta@anabell.cz

Anabell PRAHA - kontaktní centrum (mentální anorexie a bulimie)

Adresa:

Cimburkova 258/21, 130 00, Praha 3

Tel.: 775 904 778

E-mail: paha@anabell.cz

Externí organizace

<http://www.stredocech.cz/documents/20875/62757/Extern%C3%AD%20organizace.xls/ee2175d8-d8ed-4be7-bbed-d386865fb331>

Nenech to být – schránka důvěry online, <https://www.nntb.cz/>

Sdružení Linka bezpečí (116 111), www.linkabezpeci.cz

Poradna webu Minimalizace šikany, www.minimalizacesikany.cz

Internet poradna, www.internetporadna.cz

Kontaktní centrum, které přijímá hlášení, týkající se nezákonného a nevhodného obsahu internetu, www.Horka-linka.cz

Poradna E-Bezpečí - poradenská linka zaměřená na prevenci rizikového chování na Internetu, www.napisnam.cz

Příloha 8

Přímé a nepřímé varovné signály šikanování

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- Posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet.
- Kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejména pronášené nepřátelským až nenávistným, nebo pohrdavým tónem.
- Nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil.
- Příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem.
- Skutečnost, že se jim podřizuje.
- Nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k spoluúčasti na nich.
- Honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí.
- Rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- Žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády.
- Při týmových sportech bývá jedinec volen do mužstva mezi posledními.
- Při přestávkách vyhledává blízkost učitelů.
- Má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený.
- Působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči.
- Stává se uzavřeným.
- Jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje.
- Jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené.
- Zašpiněný nebo poškozený oděv.
- Stále postrádá nějaké své věci.
- Odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy.
- Mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy.
- Začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole.
- Odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

POZN: (Zejména je třeba věnovat pozornost mladším žákům nově zařazeným do třídy, neboť přizpůsobovací konflikty nejsou vzácností!)

Rodiče žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.
- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávalo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.
- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.
- Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno i pozorovat strach.
- Ztráta chuti k jídlu.

- Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí dovoz či odvoz autem.
- Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
- Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad.
- Zmínky o možné sebevraždě.
- Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.
- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma.
- Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.).
- Dítě se vyhýbá docházce do školy.
- Dítě se zdržuje doma více než mělo ve zvyku.

Příloha 9

Rozdíly mezi šikanováním a škádlením (Kolář, 2011)

ŠKÁDLENÍ	ŠIKANOVÁNÍ
Definice: Škádlení patří k rovnocenným, kamarádským nebo partnerským vztahům. Chápáno je jako projev přátelství. Za škádlení se považuje žertování (popichování, zlobení) za účelem dobré nálady a není v něm vítěz ani poražený.	Definice: Šikanování patří do násilných a závislostních vztahů. Za šikanování se považuje, když jeden nebo více žáků úmyslně a opakovaně ubližuje druhým. Znamená to, že dítěti někdo, komu se nemůže ubránit, dělá, co je mu nepříjemné, co ho ponižuje nebo to prostě bolí.
1. Záměr: Vzájemná legrace, radost a dobrá nálada.	Záměr: Ublížit, zranit a ponižit.
2. Motiv: Náklonnost, sblížení, seznamování, zájem o druhé. Rozpouštění napětí ve třídě a navozování uvolněné a pohodové atmosféry. Zodolňování, zmužnění.	Motiv: Základní tandem - moc a krutost. Další motivy překonávání samoty, zabíjení nudy, zvědavost ala Mengele, žárlivost, předcházení vlastnímu týrání, vykonání něčeho velkého...
3. Postoj: Respekt k druhému a sebeúcta.	Postoj: Devalvace, znevážení druhého
4. Citlivost: Vcítění se do druhých.	Citlivost: Tvrdost a nelítostnost.
5. Zranitelnost: Dítě není zvýšeně zranitelné a přecitlivělé.	Zranitelnost: Bezbrannost, oběť se neumí, nemůže či nechce bránit.
6. Hranice: Obě strany mají možnost obhájit své osobní teritorium. Vzájemné vnímání a respektování verbálních i neverbálních limitů. Při divočejším škádlení žádný nepoužije své plné síly nebo silnější mírní své akce.	Hranice: Prolamování hranic, „znásilňování“ druhého. Silnější strana nebere ohled na slabšího. Oběť dává najevo, že je jí to nepříjemné, útočníci pokračují dál. Někdy sadomasochistická interakce.
7. Právo a svoboda: Rovnoprávnost účastníků. Dítě se může bránit a škádlení opětovat, případně ho může zastavit a vystoupit z něho.	Právo a svoboda: Bezprávi. Pokud se dítě brání nebo dokonce „legraci“ oplatí je tvrdě ztrestáno!
8. Důstojnost: Zachování důstojnosti. Dítě nemá pocit ponížení. Necítí se trapně a uboze.	Důstojnost: Ponižení lidské důstojnosti. Dítě je zesměšňováno a ponižováno.
9. Emoční stav: Radost, vzrušení ze hry, lehké naštvání. I nepříjemné! Ale ne bezmoc.	Emoční stav: Bezmoc! Strach, stud, bolest. Nepříjemné a bolestivé prožívání útoku.
10. Dopad: Podpora sebehodnoty, pozitivní nálada.	Dopad: Pochybnosti o sobě, nedostatek důvěry, úzkost, deprese. Dítě má strach ze školy.

PŘÍLOHA 10

Základní formy šikany (Kolář, 2011)

Šikana podle typu agrese – prostředku týrání	fyzická, psychická a smíšená šikana, kyberšikana – jako specifická forma psychické šikany
Šikana podle věku a typu školy	šikana mezi předškoláky, žáky prvního stupně a druhého stupně, uční, gymnazisty..., šikana mezi vysokoškoláky
Šikana z genderového hlediska	chlapecká a dívčí šikana, homofobní šikana, šikana chlapců vůči děvčatům, šikana dívek vůči chlapcům
Šikana odehrávající se ve školách s různým způsobem řízení	na jedné straně škola s demokratickým vedením a na druhé straně škola, případně výchovný ústav, kde je tvrdý hierarchicko-autoritativní systém
Šikana podle speciálních vzdělávacích potřeb aktérů	šikana neslyšících, nevidomých, tělesně postižených, mentálně retardovaných žáků apod.

Příloha 11

Záznam o pohovoru

o neomluvené nepřítomnosti žáka

Jméno žáka /žákyně:	
Datum narození:	
Bydliště:	
Škola – třída – ročník:	

Zákonní zástupci Žáka navštívili Školu: - na vyzvání - z vlastního zájmu

Účastníci pohovoru (jméno a prac. zařazení):

Stanovisko výchovného poradce:

Zápis z pohovoru:

Závěry pohovoru, doporučení, dohodnutý další postup:

S uvedenými skutečnostmi zákonní zástupci souhlasí a zavazují se řídit závěry pohovoru.

V případě pokračující neomluvené absence berou zákonní zástupci na vědomí možné následky spojené s přestupkovým řízením, popř. následným trestním oznámením.

Datum:

Podpis zákonných zástupců:

Razítko Školy:

Podpis třídního učitele / učitelky

Příloha 12

Zápis z výchovné komise k řešení neomluvené nepřítomnosti žáka

Jméno Žáka /Žákyně:	
Datum narození:	
Bydliště:	
Škola – třída - ročník:	

Účastníci jednání: zákonní zástupci žáka

třídní učitel
výchovný poradce
vedení školy
kurátor sociálně-právní ochrany dětí
školní metodik protidrogové prevence
zástupce rady školy
ostatní

Předmět jednání:

Výchovná opatření:

Zapsal/a/:

S uvedenými skutečnostmi zákonní zástupci souhlasí a zavazují se řídit závěry tohoto jednání.

V případě pokračující neomluvené absence berou zákonní zástupci na vědomí možné následky spojené s přestupkovým řízením, popř. následným trestním oznámením.

Datum:

Podpis zákonných zástupců:

Razítko školy:

Podpis ředitele / ředitelky školy:

Příloha 13

Doporučený vzor oznámení o zanedbání školní docházky

Přestupková komise obce či městské části v.....

OZNÁMENÍ O ZANEDBÁNÍ ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

Žák/žákyně:	Bydliště:
R.Č.:	Ročník:
Rok školní docházky:	

Zákonný zástupce:	Bydliště/sídlo:
Zaměstnavatel:	
Zákonný zástupce:	Bydliště/sídlo:
Zaměstnavatel:	

Počet zameškaných hodin celkem:	Dítě je ve výchově:
Z toho neomluveno:	1) zákon. zástupců: a) obou rodičů
Jedná se o záškoláctví: a) jednorázové	b) pouze otce
b) opakované	a) pouze matky
	2) ostatní:

Opatření k řešení záškoláctví přijatá školou:

- 1/ Ve věci neomluvené absence byli dne.....zákonní zástupci žáka písemně pozváni k návštěvě školy.
- 2/ Pohovor se zákonnými zástupci žáka se konal dne
- 3/ Ve spolupráci třídního učitele s lékařem byla ověřena fakta (věrohodnost omluvenky, porušování léčebného řádu apod.).
- 4/ Výchovným poradcem bylo zpracováno vyjádření k případu záškoláctví.
- 5/ Vzhledem k pokračujícímu záškoláctví žáka byli dne.....zákonní zástupci písemně pozváni do školy na jednání výchovné komise.
- 6/ Jednání výchovné komise se konalo dne
- 7/ Záškoláctví přesáhlo (25)..... neomluvených hodin a pokračuje. Oznamuje se jako přestupek na Školskou přestupkovou komisi

Poznámka:
.....

.....
Datum třídní učitel/učitelka ředitel/ředitelka razítko Školy

Přílohy: podklady k jednání Školské přestupkové komise

1. Kopie písemného pozvání zákonných zástupců žáka k návštěvě školy
2. Kopie zápisu z pohovoru se zákonnými zástupci žáka
3. Písemné vyjádření výchovného poradce
4. Kopie písemného pozvání zákonných zástupců žáka na jednání výchovné komise
5. Kopie zápisu z jednání výchovné komise

Příloha 14

Dotazník – šikana

Jméno: _____ Třída: _____ Datum: _____

Ublížoval (v tomto školním roce) nebo ubližuje někdo ze třídy tobě? ANO NE

KDO (napiš jméno nebo jména): _____

V tabulce vyznač, co ti dělá a jak často:

Jak často? Co přesně dělá?	Skoro každý den	Skoro každý týden	Asi 1x za měsíc
Pomluvy			
Nadávky			
Posmívání			
Vymýšlení her, jejichž jsem cílem			
Ignorování			
Kopání			
Rány pěstí			

Facký			
Bití			
Plivání			
Braní mých věcí			
Poškozování věcí			
Pořizování mých fotek a videí ve škole			
Vkládání hanlivých, posměšných komentářů na soc. sítě, obtěžující SMS...			

Děje se ti něco jiného? (napíš): _____

Ublížíte někdo někomu jinému ve třídě? ANO NE

Komu je ubližováno? _____

Kdo ubližuje? _____

Jak ubližuje? _____

Co by sis přál/a, aby se změnilo

- ve třídě _____
- vůči tobě _____

Příloha 15

Dotazník šikana - prevence

DOTAZNÍK PRO ŽÁKY

Název školy: _____

Třída: _____ Jsem: chlapec - dívka

1. Co podle tebe znamená výraz šikana?

- a) opakované posmívání a zesměšňování
- b) bití
- c) braní a poškozování věcí

d) vymáhání věcí a peněz, krádeže

e)

2. Znáš ve svém okolí někoho, kdo šikanuje jiné děti?

a) ano

b) ne

3. Šikanoval/a jsi ty sám/a někdy někoho jiného?

a) ano

b) ne

4. Byl/a jsi někdy sám/a šikanován/a?

a) ano

b) ne

5. Jak často k šikaně docházelo?

a) nikdy

b) každý den

c) 2 krát nebo 3 krát za měsíc

d) několikrát do roka

e)

6. Kdo tebe nebo jiné děti šikanoval?

a) chlapci z naší třídy

b) děvčata z naší třídy

c) starší žáci

d) mladší žáci

e) někdo jiný (kdo)

7. Kde se šikanování odehrávalo?

a) ve třídě

b) na WC nebo v šatně

c) cestou do školy nebo ze školy

d) mimo školu

e) jinde (kde)

8. Kdy k šikaně došlo?

a) v loňském školním roce

b) v letošním školním roce

9. Kdybys byl/a šikanován/a, jak by ses zachoval/a?

- a) řekl/a bych to kamarádovi (kamarádce)
- b) řekl/a bych to učiteli/učitelce
- c) řekl/a bych to rodičům
- d) neřekl/a bych to nikomu
- e) jiné řešení (jaké).....

10. Jakou radu bys dal/a spolužákovi, o kterém víš, že je šikanovaný?

- a) svěřit se někomu z kamarádů
- b) svěřit se někomu dospělému
- c) nesvěřovat se nikomu
- d) nevšímat si toho
- e) nevím
- f) jinou radu (jakou).....

11. Jaký důvod podle tebe vede některé děti k šikanování?

- a) je to pro ně zábava
- b) chtějí nad někým rozhodovat
- c) někoho napodobují
- d) snaží se být středem pozornosti
- e) je jim také ubližováno někým jiným
- f) nevím

Dotazník „NAŠE TŘÍDA“

Název školy: _____

Třída: _____

1. V naší třídě mám dobré kamarády.

Ano – ne

2. Některé děti z naší třídy nejsou moji kamarádi.

Ano – ne

3. Děti z naší třídy mají svoji třídu rády.

Ano – ne

4. Všechny děti ve třídě patří k mým důvěrným kamarádům.

Ano – ne

5. Některým dětem se v naší třídě nelíbí.

Ano – ne

6. Všechny děti v naší třídě spolu dobře vycházejí.

Ano – ne

7. Děti z naší třídy se k sobě chovají jako kamarádi.

Ano – ne

8. V naší třídě bývá legrace.

Ano – ne

9. Děti v naší třídě se spolu často hádají.

Ano – ne

10. Děti v naší třídě se mezi sebou často perou.

Ano – ne

11. Některé děti nejsou v naší třídě šťastné.

Ano – ne

12. Některé děti dělají v naší třídě ostatním často naschvály.

Ano – ne

13. Některé děti v naší třídě jsou lakomé.

Ano – ne

14. Práce ve škole je velmi namáhavá.

Ano – ne

15. V naší třídě práce děti baví.

Ano – ne

16. Většina dětí v naší třídě ví, jak má svoji práci dělat.

Ano – ne

17. Některé děti v naší třídě chtějí být stále nejlepší.

Ano – ne

18. Některé děti v naší třídě se vždy snaží udělat svoji práci lépe než ostatní.

Ano – ne

19. V naší třídě mezi sebou děti často soutěží, aby se dozvěděly, kdo je lepší.

Ano – ne

20. V naší třídě se práce daří jen bystrým dětem.

Ano – ne

21. Některým dětem bývá nepříjemné, když nemají stejně dobré výsledky jako jiní spolužáci.

Ano – ne

22. Mnoho dětí v naší třídě si přeje, aby byli v práci lepší než jejich spolužáci.

Ano – ne

23. Učení v naší třídě je moc obtížné.

Ano – ne

24. Mnoho dětí z naší třídy dokáže udělat svoji práci samostatně, bez cizí pomoci.

Ano – ne

25. Některé děti v naší třídě stále chtějí, aby je ostatní poslouchaly a bylo stále po jejich.

Ano – ne

DOTAZNÍK PRO UČITELE

Název školy: _____

Třída: _____ Jsem třídní učitel/ka: ano - ne

1. Setkal/a jste se osobně při své práci se šikanou?

a) ano

b) ne

2. Máte ve své třídě šikanujícího žáka?

a) ano

b) ne

c) nevím

3. Jakou radu byste dal/a šikanovanému žákovi?

a) řešil/a bych to sám/a

b) aby se svěřil někomu dospělému

c) zavolat na linku bezpečí

d) neřešil/a bych to

4. Jaký postup byste zvolil/a při objevení šikany ve vaší třídě?

a) řešil/a bych danou situaci sám/a

b) řešil/a bych situaci ve spolupráci s vedením školy

5. Jaký je podle Vás důvod k šikanování mezi dětmi?

a) vliv kamarádů, party

b) sledování násilných filmů a programů

c) snaha být středem pozornosti

d) nedostatek empatie

e) nedostatečná výchova v rodině

6. Měla by podle Vašeho názoru být snížena trestní odpovědnost dětí?

a) ano

b) ne

c) jen v závažných trestních případech

7. Jaká věková hranice by podle Vás měla být pro trestní odpovědnost dětí?

a) 12 let

b) 13 let

c) 14 let

d) 15 let

e) 16 let

8. Absolvoval/a jste odborné školení k odhalení a řešení šikany?

a) ano

b) ne

9. Má Vaše škola vypracovaný systematický program proti šikaně?

a) ano

b) ne

c) nevím

10. Máte ve Vaší škole k dispozici dostatek literatury k problematice šikany?

a) ano

b) ne

c) nevím

11. Myslíte si, že žáci Vaší třídy chápou plně význam výrazu šikana?

a) ano

b) ne

c) částečně

d) vůbec nevím

Dne 11.9. 2024

Zpracovala:

Mgr. Simona Soukupová

Školní metodik prevence